Islam ka Nazria Siyasi
(Telugu)

ఇస్లాం
రాజకీయ సిద్ధాంతం

మూలం:

మౌలానా సయ్యిద్ అబుల్ ఆలా మౌదూది (రహ్మాలై)

అనువాదం:

ఎస్.ఎమ్. మలిక్

"ఈ వ్యాసం ప్రఖ్యాత ఇస్లామీయ తత్వవేత్త మౌలానా సయ్యిద్ అబుల్ ఆలా మౌదూది 1939, అక్టోబర్ నెలలో వ్రాశారు. ఉదాహరణగా ఉటంకించిన పలు విషయాలు ఆనాటికి సంబంధించినవే అయినా సూత్రప్రాయంగా అవి నేటికీ వర్తిస్తాయి. ఇస్లామ్ ప్రతిపాదించే రాజకీయ సిద్ధాంతాల అవగాహనకు ఈ చిరు పుస్తకం ఎంతో దోహదపడగలదని ఆశిస్తున్నాము."

- **ప్రకాశకులు**

అనంత కరుణామయుడు అపార కృపాశీలుడయిన అల్లాహ్ పేరుతో

ఇస్లామ్‌ను గురించి ఇదొక "ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థ" అన్న మాట, తరచుగా మీరు వింటూనే ఉంటారు. గత శతాబ్ది చివరి నుండి ఈ మాటను మాటిమాటికీ రెట్టిస్తూ ఉన్నారు. కాని ఈ మాటను పలికేవారిలో ధర్మాన్ని బాగా అధ్యయనం చేసినవారు, ఇస్లామ్‌లో ప్రజాస్వామ్యం ఏ స్థాయిలో ఉందో ఏ రూపంలో ఉందో అర్థం చేసుకోవడానికి కృషి చేసినవారు వెయ్యి మందిలో ఒక్కరు కూడా లేరనే నా నమ్మకం.

వీరిలో కొందరు ఇస్లామీయ సామూహిక వ్యవస్థలోని కొన్ని బాహ్య రూపాలను చూసి దానికి ప్రజాస్వామ్యం అనే పేరు అంటగడుతున్నారు. చాలా మంది బుద్ధి విచిత్రమయింది. ప్రపంచంలో, ముఖ్యంగా వారి పరిపాలకుల్లో ఏదయితే సర్వసమ్మతమయిన విషయమో దాన్ని ఏ విధంగానయినా ఇస్లామ్‌లోనూ ఉన్నట్లు రుజువు చెయ్యాలని ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఇలా చెయ్యడమే ఇస్లామ్ సేవ అని, ఎంతో గొప్ప సేవ అని కూడా వారు భావిస్తున్నారు. ఇస్లామ్ ఓ అనాధ బాలుడని, ఎవరయినా పలుకుబడి ఉన్నవారి సంరక్షణలేనిదే ఆ బాలుణ్ణి వినాశం నుండి తప్పించడం సాధ్యపడదని వారు భావిస్తున్నారేమో! లేక మన గౌరవ ప్రతిష్ఠలు కేవలం ముస్లిములుగా ఉండటం మూలాన ఇనుమడించవని, గౌరవప్రతిష్ఠలు ప్రాప్తం కావాలంటే, మన పద్ధతుల్లోనూ ప్రపంచాన చెలామణిలో ఉన్న ఏదో ఒక దృక్పథం రూపురేఖలున్నట్లు ప్రకటించడం వల్లనే అది సాధ్యమని వారి అభిప్రాయమేమో!

ఇటువంటి బుద్ధి కారణంగానే ఒకప్పుడు, కమ్యూనిజం ప్రచార ప్రభంజనం మహా జోరుగా సాగే రోజుల్లో ముస్లిముల్లో కొందరు, "ఇది కేవలం ఇస్లామ్‌కు ఓ కొత్త రూపమే" అని ఎలుగెత్తి చాటసాగారు. ఆ తరువాత నియంతృత్వం విజృంభించగానే కొందరు ఎగిరి గంతేసి "అమీర్ విధేయత"

పట్ల గొంతులు చించుకుని, ఇక్కడ (ఇస్లామ్‌లో) వ్యవస్థ అంతా నియం తృత్వం ఆధారంగానే నెలకొన్నది అని చాటారు.

ఇంతకు ఇస్లామీయ రాజకీయ వ్యవస్థ నేడు ఓ చిక్కు ప్రశ్నగా తయారయింది. అదొక కలగూర గంపలా రూపొందింది. బజారులో లభించే దేన్నయినా సరే తీసి అది ఇందులోనూ ఉందని చూపగలగడం సాధ్యమయి పోయింది! అయితే సశాస్త్రీయంగా పరిశోధించి వాస్తవానికి ఇస్లామ్ సూచించే రాజకీయ సిద్ధాంతం ఏదో తెలుసుకోవడం ఎంతో అవసరం. ఈ విధంగా అన్ని వైపులా ప్రతిధ్వనిస్తూ ఉన్న భిన్న స్వరాలు మౌనం వహిస్తాయి. ఇంకా ఇస్లామ్, ఓ రాజకీయ, సాంస్కృతిక వ్యవస్థ అంటూ ప్రత్యేకంగా దేన్నీ ప్రతిపాదించదు అని చెప్పేవారూ నోళ్ళు మూసుకుంటారు. పైగా వాస్తవానికి చీకట్లలో తడబాట్లు పడుతున్న ప్రపంచం సమక్షంలో ఓ వెలుగు రేఖ ఉదయిస్తుంది. ఇది నేడు ఎంతో అవ సరం.... ఈ అవసరం పట్ల ఈ ప్రపంచానికి స్ఫురణలేదన్నదీ ఓ వాస్తవమే.

ప్రప్రథమంలో ఒక విషయాన్ని బాగా గుర్తించాలి. ఇస్లామ్ నలువైపుల నుంచి ఎరువుదెచ్చుకున్న కొన్ని భిన్న విభిన్నమయిన ఆలోచనల, ఆచరణల కూర్పు కాదు. ఇది సమగ్రమయిన ఒక వ్యవస్థ. దీని పునాదులు కొన్ని పటిష్టమయిన సిద్ధాంతాలపై నెలకొన్నాయి. దీని ముఖ్యాంశాలు మొదలు కుని చిన్న చిన్న ఉప విషయాల వరకు ప్రతిదీ దీని ప్రాతిపదిక సూత్రాలతో సహేతుకమయిన సంబంధం కలిగి ఉంది. మానవ జీవితంలోని వివిధ విభాగాలన్నింటి గురించి ఇది ఏర్పరచిన నియమనిబంధనలన్నింటికీ దీని ప్రాథమిక సూత్రాల ద్వారానే జీవం ప్రాప్తమవుతుంది. ఈ ప్రాథమిక సూత్రాల నుండి ఇస్లామీయ జీవన వ్యవస్థ దాని శాఖోపశాఖలను ఒక వృక్షంలా విస్తరింపజేస్తుంది. విత్తనం నుండి వేర్లు, వేర్ల నుండి మొక్క, దాన్నుండి కొమ్మలు, కొమ్మల నుండి రెమ్మలూ, ఆకులూ పుడుతాయి. పెద్ద వృక్షంగా పెరిగిపోయినా, దాని ప్రతి ఆకు వేర్లతో బలమయిన సంబంధం కలిగి ఉంటుంది. అందువల్లనే ఇస్లామీయ జీవన వ్యవస్థలో ఏ విభాగాన్ని తెలుసుకోగోరినా దాని వేర్ల వైపునకు మరలడం అనివార్యం. దాన్ని కాదని ఇస్లామ్ నిజసారాన్ని గ్రహించగలగడం అసంభవం.

దైవప్రవక్తల ధ్యేయం

ఇస్లామ్, దైవాదేశాలకు లోబడి ఏర్పడే జీవన వ్యవస్థ. ఇది కేవలం అబ్దుల్లాహ్ తనయుడు ముహమ్మద్ (స) ధ్యేయమే కాదు. మానవ ఇతిహాసంలో అతి పురాతన కాలం నుండి దైవం తరఫున ఆవిర్భవిస్తూ వచ్చిన ప్రవక్తలందరి ధ్యేయమూ ఇదే. సంగ్రహంగా చెప్పాలంటే, ఒకే దేవుని దైవత్వ భావనను ప్రజలచేత ఒప్పించడానికీ, ఆయన ఆరాధనే అందరిచేత జరిపించడానికీ ఈ ప్రవక్తలందరూ వచ్చారు. అయితే ఈ సంగ్రహ విషయంపై ఉన్న తెరను తొలగించి కాస్త లోతుగా, విపులంగా పరిశీలించడం అవసరం. అంతా ఈ తెరచాటునే దాగివుంది. కాస్త పరిశీలనా దృష్టితో గమనించాలి. ఒకే దేవుని దైవత్వాన్ని ప్రజలచేత ఒప్పించడం అంటే అర్థమేమిటో, కేవలం ఆయన ఆరాధననే చేయించడం అంటే ఉద్దేశ్యమేమిటో ఆలోచించాలి. ఒక వ్యక్తి లేచి, "ఆయన తప్ప మీకు మరో దైవం లేడు" అని ప్రకటించగానే అత్యాచారం జరిపే శక్తులన్నీ ఎగబడి అతన్ని చుట్టుముట్టడానికి కారణ మేమిటో పరిశీలించాలి. ఒకవేళ నేడు అందరూ అనుకుంటూ ఉన్నట్లు కేవలం మస్జిద్‌లో మాత్రమే ఆ దేవుని ఎదుట మోకరిల్లాలి, మస్జిద్‌కు వెలుపల మటుకు సమకాలీన వ్యవస్థ పట్ల భక్తిప్రపత్తులు ప్రదర్శిస్తూ, విధేయతా భావాలు, సేవలు అందజేస్తూ ఉంటే సరి అన్నదే ఇస్లామ్ ఉద్దేశ్యమయితే ఇక తమ పట్ల కనబరిచే విశ్వసనీయతను లక్ష్య పెట్టక పాలిత ప్రజల మత స్వేచ్ఛలో జోక్యం కలుగజేసుకునే మూఢ పాలకుడెవడూ? అందువల్ల దైవప్రవక్తలకూ ఇతర ప్రపంచ శక్తులకూ మధ్య దైవం గురించి జరిగిన ఘర్షణకు అసలు మూల మేమిటో పరిశీలించడం అవసరం.

దైవప్రవక్తలతో ఘర్షణకు పాల్పడ్డవారు, ప్రవక్తను విశ్వసించనివారు, తిరస్కారులు, బహు దైవారాధకులు, అల్లాహ్ ఉనికిని కాదనేవారుకారని దివ్యఖుర్‌ఆన్‌లో ఒక చోట కాదు, అనేక చోట్ల స్పష్టంగా ఉంది. అల్లాహ్ ఉన్నాడనీ, భూమ్యాకాశాలను సృష్టించినవాడు, స్వయంగా ఆ తిరస్కారులను, బహు దైవారాధకులను సృష్టించినవాడు కూడా ఆయనే అనీ, విశ్వనిర్వహణ అంతా ఆయన కనుసన్నల కనుగుణంగానే జరుగుతోందనీ, నీటిని వర్షింప జేసేవాడు, గాలిని ప్రసరింపజేసేవాడు ఆయనే అనీ, సూర్యచంద్రాది గ్రహాలు, ఉపగ్రహాలన్నీ ఆయన అదుపులో ఉన్నవే అనీ వారంతా ఒప్పుకునేవారు.

వీరికి చెప్పు, 'చెప్పండి, మీకు తెలిసినట్లయితే, ఈ భూమీ ఇందులో ఉన్న జీవకళ అంతా ఎవరిదో?' అని. వీరు ఖచ్చితంగా చెబుతారు, అల్లాహ్‌కు చెందినదే అని. చెప్పు, మరి మీరు స్పృహలోకి రారెందుకు? అని. వీరిని అడుగు, సప్తాకాశాలకూ, మహోన్నత విశ్వపాలనా పీఠం, అర్ష్‌కు స్వామి ఎవరో అని. వీరు తప్పనిసరిగా అల్లాహ్ అనే చెబుతారు. చెప్పు, మరలాంటప్పుడు మీరు భయపడరెందుకు? అని. వీరికి చెప్పు, మీకు తెలిస్తే చెప్పండి, ప్రతి వస్తువుపైనా అధికారం ఎవరికుంది? తనకు ఎదురుగా ఆశ్రయమిచ్చేవాడు ఎవడూ లేకపోగా ఆశ్రయమిచ్చే వాడెవడు? అని. నిక్కచ్చిగా ఇది అల్లాహ్‌కే సంబంధించినది అని వారంటారు. చెప్పు, మరి మీకు మోసం జరిగిందెక్కడ?

(అల్ మూ'మినూన్ : 84-89)

ఈ జనుల్ని భూమీ ఆకాశాలను ఎవరు సృష్టించారో, సూర్యచంద్రుల్ని ఎవరు కట్టడి చేసి పెట్టారో, నీవు అడిగినట్లయితే 'అల్లాహ్' అని తప్ప కుండా చెబుతారు. మరయితే వీరు ఏ విధంగా మోసపోతున్నారు?... నీవు వారిని అడిగినట్లయితే- ఎవరు ఆకాశాన్నుండి నీటిని కురిపించాడో, తద్వారా చచ్చుపడిపోయివున్న నేలను జీవింపజేశాడో అని, వారు తప్పక అల్లాహ్ అనే అంటారు. **(అల్ అన్కబూత్ : 61-63)**

మిమ్మల్ని ఎవరు పుట్టించారని వీరిని నీవు అడిగినట్లయితే, స్వయంగా వీరే చెబుతారు, "అల్లాహ్" అని. అలాంటప్పుడు వీరు ఎటు పోయి మోసపోతున్నారు? **(జుఖ్‌రుఫ్:87)**

ఈ ఆయత్‌ల వల్ల తేలిందేమంటే, అల్లాహ్ ఉనికి పట్ల, ఆయన సృష్టికర్త, భూమ్యాకాశాల స్వామి అవడం పట్ల ఎలాంటి భేదాభిప్రాయం తిరస్కారులకు ఉండేది కాదు. ప్రజలు స్వయంగా ఈ విషయాలను నమ్మే వారు. వారు నమ్మే ఈ మాటల్ని నమ్మించడానికి దైవప్రవక్తలు రానవసరం లేదు; మరెందుకు వచ్చినట్లు? అసలు ఘర్షణ, వివాదం ఏ విషయంలో ఏర్పడింది? ఖుర్‌ఆన్ ప్రకారం, అసలు వివాదమేమంటే, దైవప్రవక్తలు, "మీకూ భూమ్యాకాశాలకూ సృష్టికర్త అయిన వారెవరో ఆయనే మీ "రబ్," మీ "ఇలాహ్" కూడా. ఆయన తప్ప ఇతరుల్ని "ఇలాహ్"గా, "రబ్"గా

అంగీకరించకండి'' అని బోధించేవారు. కాని ప్రపంచం దాన్ని ఒప్పుకునేది కాదు.

ఈ వివాదం వెనుక ఉన్న మర్మమేమిటో, ''ఇలాహ్'' అంటే, ''రబ్'' అంటే అర్థమేమిటో, అల్లాహ్‌నే ''ఇలాహ్''గా, ''రబ్''గా అంగీకరించా లని దైవప్రవక్తలు ఎందుకు పట్టుపట్టేవారో, మరెందుకు ప్రజలు ఈ మాటపై ఘర్షణకు సిద్ధమయ్యేవారో తెలుసుకోవడం అవసరం. రండి, ఈ విషయాలను పరిశీలిద్దాము.

ఇలాహ్

ఇలాహ్ అంటే 'మాబూద్' (ఆరాధ్యుడు) అని సామాన్యంగా అందరికీ తెలిసిన విషయమే. కాని 'మాబూద్'కు మూలధాతువు 'అబ్ద్.' 'అబ్ద్' అంటే దాసుడు, బానిస అని అర్థం. అందులో నుంచే ''ఇబాదత్'' అనే మాట పుట్టింది, ఇబాదత్ (ఆరాధన) అంటే కేవలం పూజ మాత్రమే కాదు, దాసుడు లేక బానిస చేసే దాస్యం లేక బానిసత్వపు జీవితమంతా పూర్తిగా ఆరాధనే. సేవ కొరకు సిద్ధంగా నిలబడటం, వినయంగా చేతులు కట్టుకోవడం, దాస్య సూచకంగా తలవంచడం, భక్తి విశ్వాసభావాలతో పరవశించడం, ఆజ్ఞాపాలన కొరకు పరుగిడటం, కృషి చేయడం, ఏ పని చెయ్యమని సంజ్ఞ లభిస్తుందో దాన్ని ఇట్టే చేసిపెట్టడం, స్వామి కోరినదల్లా సమర్పించుకోవడం, ఆయన శక్తిబలాధిక్యతల ముందు తన శక్తి లేమిని, అశక్తతను వ్యక్తపరచడం, ఆయన చేసిన నియమాన్ని పాటించడం, ఆయన దేన్ని ఎదిరించమని ఆదేశిస్తాడో దానిపై లంఘించడం, ఆయన ఆజ్ఞ అయితే తలనయినా త్యాగం చెయ్యడం. ఇదీ 'ఇబాదత్' లేక 'ఆరాధన'కు అసలు భావం. మనిషి ఎవరి 'ఆరాధన' ఈ విధంగా చేస్తాడో ఆయనే వాస్తవానికి అతని 'ఆరాధ్యుడు.'

రబ్

అరబీ భాషలో 'రబ్' అంటే అసలు అర్థం, పోషించేవాడు అన్నది. పోషించేవానికే లోకంలో విధేయత పాటిస్తారు, ఆజ్ఞాపాలన కూడా చేస్తారు జనులు. అందువల్ల 'రబ్' అంటే యజమాని, స్వామి అని కూడా అర్థం వస్తుంది. కనుకనే అరబీలో ''రబ్బుల్‌మాల్'' (ధనానికి యజమాని-

ధనవంతుడు). 'రబ్బుద్దార్' (ఇంటి యజమాని) అనే పదబంధాలు ఉనికిలోకి వచ్చాయి. మనిషి ఎవరిని తన పోషకుడుగా, సంరక్షకుడుగా భావిస్తాడో, ఎవరి ద్వారా కృప, అనుగ్రహాలు ఆశించగలడో, ఎవరి వల్ల గౌరవ అభ్యున్నతులు, శాంతిసుఖాలు ప్రాప్తమయ్యే ఆశ అతనికుంటుందో, ఎవరి కటాక్ష వీక్షణాలు తప్పిపోతే తన మనుగడ మట్టిపాలవుతుందని భయపడతాడో, ఎవరిని తన యజమానిగా, స్వామిగా భావిస్తాడో, మరెవరి ఆజ్ఞాపాలన, విధేయతలు పాటిస్తాడో ఆయనే మనిషికి 'రబ్' - 'ప్రభువు.'

ఈ రెండు పదాల అర్థాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని మనిషికెదురుగా నిలబడి- "నేను నీ ఇలాహ్‌ను, నేను నీ రబ్‌ను, నన్నే ఆరాధించు, నా సేవయే చెయ్యి" అని ప్రకటించేదెవరో కాస్త పరిశీలనగా చూడండి. చెట్లూ చేమలా? రాళ్ళూరప్పలా? నదులూ సముద్రాలా? పశువులూ పక్షులా? సూర్యచంద్రులా? గ్రహాలూ నక్షత్రాలా? మనిషి ఎదుటికి వచ్చి ఈ ప్రకటన చేసే సాహసం వీటిలో దేనికయినా ఉందా? లేదు, ముమ్మాటికీ లేదు. మనిషి కెదురుగా నిలిచి దైవత్వపు వాదన చేసేవాడు, చెయ్యగలిగేవాడు కేవలం మానవుడే. దైవత్వపు దురాలోచన, ఆ దుష్టపిపాస కేవలం మనిషి మస్తిష్కంలోనే దారి చేసుకోగలదు. మనిషిలోని మితిమేరలు లేని అధికార పిపాస, స్వార్థభావాలే మనిషిని తోటి మానవులపై 'దైవం'గా తయారయ్యేందుకు పురికొలుపుతాయి; వారి ద్వారా తన దాస్యం చేయించుకోడానికి, వారి తలలు తన సమక్షంలో వంచింపజేయడానికి, వారిపై తన ఆజ్ఞల్ని చెలాయించడానికి, వారిని తన కోరికలు తీర్చుకునేందుకు పరికరంగా వాడుకోవడానికి అతణ్ణి ప్రేరేపిస్తాయి.

ఇలా దైవంగా రూపొందడంలో ఉన్న మాధుర్యంకంటే రుచికరమయింది మరొకటేదీ మనిషి నేటి వరకు కనిపెట్టలేకపోయాడు. ఎవరికి ఏ మాత్రం శక్తి, సిరి, తెలివితేటలున్నా మరేవిధమయిన ఆధిక్యత ప్రాప్త మయినా అతడు తన సహజమయిన న్యాయవంతమయిన అవధుల్ని అతిక్ర మించాలని, వళ్ళు చాచి, పరిసరాల్లోని మనుషులపై, తన ఎదుట బలహీనులో, ధనహీనులో, బుద్ధిహీనులో లేక మరేవిధంగానయినా తనకంటే తక్కువగా కనిపిస్తారో వారిపై తన 'దైవత్వ'పు ముద్ర వెయ్యాలనే కోరుకుంటాడు.

ఇలాంటి దైవత్వపు పిపాసగొన్నవారు రెండు కోవలకు చెందినవారు ఉంటారు. వారుభయులూ రెండు విభిన్న మార్గాలు అవలంబిస్తారు.

ఒక రకం మనుషుల్లో సాహసం అధికంగా ఉంటుంది. వారి వద్ద దైవత్వపు పటాటోపం సమకూర్చడానికి చాలినన్ని మార్గాలుంటాయి. అందు వల్ల వారు నేరుగా దైవత్వపు ప్రకటనే చేసివేస్తారు. ఉదాహరణకు ఫిర్ఔను (Pharoh) తన రాజరికం, తన సైన్యాల అండజూసుకుని "నేనే మీ అందరికి పరమోన్నత ప్రభువును." "నేను తప్ప మీకు మరో ఆరాధ్యుడు ఉన్నట్లు నేనెరగను" అని ఈజిప్ట్ ప్రజలతో అనగలిగాడు.

ప్రవక్త మూసా (మోషే) తన జాతికి స్వాతంత్ర్యం కావాలని అతణ్ణి కోరుతూ నీవు కూడా, సర్వలోకాల ఆరాధ్యుడయిన దైవం దాస్యాన్ని స్వీకరిం చాలని అతనికి చెప్పినప్పుడు అతడు, "నేను నిన్ను జైలుకు పంపగల శక్తి గలవాణ్ణి. అందువల్ల నన్ను ఆరాధ్యుడుగా అంగీకరించు" అని అనగలిగాడు.

"నన్ను కాదని ఇతరుల్ని దైవంగా నమ్ముకుంటే నేను మిమ్మల్ని జైలులో పడవేస్తాను."

ఇలాగే ఇబ్రాహీమ్ (అ)తో 'నమ్రూద్' వాదానికి దిగిన రోజు ప్రస్తావన కూడా దివ్య ఖుర్ఆన్‌లో వచ్చింది. ఆ మాటల్ని కాస్త శ్రద్ధగా గమనించండి:

> **ఇబ్రాహీమ్‌తో వాదులాడిన ఆ వ్యక్తి వ్యవహారాన్ని నీవు గమనించలేదా? వాదులాటకు మూలం, ఇబ్రాహీమ్ ప్రభువు ఎవరు అన్న విషయం; కారణం, ఆ వ్యక్తికి అల్లాహ్ రాజ్యాధికారాన్ని ప్రసాదించడం. ఇబ్రాహీమ్, 'నా ప్రభువు జీవన్మరణాలను శాసించేవాడు' అని చెప్పినప్పుడు అతను, 'జీవన్మరణాలను శాసించేవాణ్ణి నేను' అని బదులిచ్చాడు. దానికి ఇబ్రాహీమ్, 'సరే, అల్లాహ్ సూర్యుణ్ణి తూర్పు నుండి ఉదయింపజేస్తాడు, నీవు కాస్త పడమటి నుండి పొద్దుపొడిపించు' అని చెప్పాడు. అది విన్న ఆ తిరస్కారి నిశ్చేష్టుడయ్యాడు. (అల్ బకర : 258)**

ఆ తిరస్కారి ఎందుకు అలా నిర్ఘాంతపోయాడో ఆలోచించండి. అతడు వాస్తవానికి అల్లాహ్ ఉనికిని తిరస్కరించినవాడు కాదు. విశ్వాన్ని పరిపాలిస్తున్నది అల్లాహ్ మాత్రమే అనీ, సూర్యుణ్ణి ఉదయింపజేసేది

అస్తమింపజేసేది ఆయనే అని అతడు నమ్మేవాడే. విశ్వానికి స్వామి ఎవరన్న విషయంలో కాదు తగాదా, అసలు తగువు! మనుషులకు, ముఖ్యంగా బాబిలోనియా నివాసులకు, ప్రభువు ఎవరు? అన్నదే.

రాజ్యాధికారంలో దైవత్వం

తానే అల్లాహ్‌నని అతడు వాదించలేదు. అతడు చెప్పేదేమిటంటే, ఆ దేశ ప్రజల 'రబ్', ప్రభువును నేనే అని. ప్రభుత్వాధికారం తన చేతిలో ఉండటం మూలాన అతడు ఈ వాదన చెయ్యగలిగాడు. ప్రజల ప్రాణాలపై అతనికి అధీనం, అధికారం ఉండేది. తాను తలచిన వ్యక్తిని ఉరికంబాని కెక్కించడానికీ లేదా తాను అనుకున్న వ్యక్తి ప్రాణాలను కాపాడటానికీ తనకు శక్తి ఉందని అతడు భావించేవాడు. నా మాటే చట్టమని, నా ఆజ్ఞ ప్రజల అందరిపై చెలామణి అవుతుందని అనుకునేవాడు. అందువల్లనే హజ్రత్ ఇబ్రాహీమ్‌ని అతడు కోరింది తనను "రబ్" (ప్రభువు)గా అంగీకరించాలనీ, తన దాస్యం, ఆరాధన చెయ్యాలనీ మాత్రమే. కాని, హజ్రత్ ఇబ్రాహీమ్, "భూమ్యాకాశాల (రబ్) ప్రభువును, ఈ సూర్యుడు కూడా ఆరాధించే స్వామినే నేను రబ్‌గా స్వీకరిస్తాను, ఆయనకే దాస్యం చేస్తాను, ఆయన్నే ఆరాధిస్తాననీ అనగానే ఆ తిరస్కారి నిర్ఘాంతపోయాడు- ఇలాంటి వ్యక్తిని ఎలా అదుపులో పెట్టాలా? అని!

ఫిర్ఔను, నమ్రూదు చేసిన ఈ దైవత్వపు వాదనలు కేవలం వీరిద్దరికే పరిమితం కావు. ప్రపంచంలో ప్రతి చోటా రాజ్యాధికారం ఉన్నవారు ఈ వాదనే చేశారు- ఇప్పటికీ చేస్తున్నారు కూడా.

ఈరాన్ దేశంలో పూర్వం రాజును ఖుదా, ఖుదావంద్ (దైవం) అనే పదాలతో సంబోధించేవారు. వారి ముందు ఆరాధనాలాంఛనాలు పూర్తిగా నిర్వహించబడేవి. వాస్తవానికి ఈరానీయనుల్లో ఒక్కడు కూడా వారిని "ఖుదాయె ఖుదాగాన్" (దేవదేవుడు, పరమేశ్వరుడు) అంటే అల్లాహ్ అని భావించేవాడు కాడు. ఆ రాజులు కూడా ఆ విధంగా వాదించేవారుకారు. ఇలాగే భారతదేశంలో రాజులు తమ వంశపరంపరను దేవతలతో జోడించే వారు, సూర్యవంశం, చంద్ర వశం నేటికీ పేరుగన్న వంశాలే. రాజుల్ని అన్నదాత అంటే "రాజిక్" అని పిలిచేవారు, అతడి ముందు సాష్టాంగపడేవారు.

అయితే వాస్తవానికి తాను పరమేశ్వరుడు అని రాజు కూడా వాదించేవాడు కాదు. ప్రజ కూడా అలా భావించేది కాదు.

ప్రపంచంలోని ఇతర దేశాల పరిస్థితి కూడా ఇలాగే ఉండేది-నాడయినా, నేడయినా. ఇలాహ్, రబ్ అనే పదాలకు సమానార్థంగల పదాలతో రాజుల్ని స్పష్టంగా సంబోధించడం నేటికీ కొన్ని చోట్ల జరుగుతోంది. అయితే ఎక్కడయినా ఇలా జరక్కపోతే అక్కడ ఈ పదాల్లోని భావసారం ఆచరణలో గోచరిస్తోంది. ఈ విధమయిన దైవత్వపు వాదన చేసే వ్యక్తి స్పష్టంగా తానే ఇలాహ్ లేక రబ్ అని వాదన చెయ్యనవసరం లేదు. మానవు లపై ఫిరౌన్, నమ్రూద్‌ల వంటి ప్రభు సత్తాను, అధికారాన్ని, ఆధిపత్యాన్ని, యాజమాన్యాన్ని, దైవత్వాన్ని తామూ స్థాపించాలని తలచినవారంతా, ఇలాహ్, రబ్ అనే పదాలను తమ వాదనలో లేవనెత్తకపోయినా వాస్తవానికి ఆ పదాల అర్థంలో, వాటి భావంలోనే వారు తమ వాదనను ముందుకు తెస్తారు. వారి విధేయత దాస్యాలు చేసే ప్రజలందరు కూడా ఎట్టి పరిస్థితి లోనూ ఆ రాజులు తమ ఇలాహ్, తమ రబ్‌లు అవుతారని అంగీకరించినట్లే, వారు నోటితో ఆ మాటల్ని పలికినా, పలకకపోయినా.

మరో రకం దైవాలు

మొత్తానికి తాము ఆరాధ్యులమని, పోషకులు, సంరక్షకులమని ప్రత్యక్షంగా వాదించేవారు ఒక కోవకు చెందినవారయితే, మరో కోవకు చెందిన వారు ఇలాంటి వాదన చేసి ప్రజలచేత ఒప్పించే శక్తిసామర్థ్యాలు, సాధనాలూ తమకు లేకపోవడం వల్ల నేర్పుతో, మోసంతో వారు సామాన్య ప్రజల మనస్సూ, మేధస్సులపై మంత్రం లాంటిది చెయ్యగలుగుతారు. ఈ ఆయుధాలను, సాధనాలను ఉపయోగించి వారు ఏ దయ్యాన్నో, దేవతనో, విగ్రహాన్నో, నక్షత్రాన్నో లేక సమాధినో, చెట్టునో, పుట్టనో ఇలాహ్ (ఆరాధ్య దైవం)గా చేసివేస్తారు. ప్రజలతో: "ఇవి మీకు లాభనష్టాలు కలిగించగలవు. మీ అక్కర్లను తీర్చగలవు. అవి మీకు సన్నిహితమవుతాయి, సంరక్షణ కల్పిస్తాయి, సహాయం చేస్తాయి. వీటిని సంతోషపరచకపోతే మిమ్మల్ని, కరవుకు, వ్యాధులకు, ఆపదలకు గురిచేస్తాయి. వీటిని సంతోష పరచి ప్రసన్నులుగా చేసుకుని మీకు అవసరమైనవి వేడుకున్నారంటే ఇవి మీ సహాయానికి

వస్తాయి. అయితే వీటిని సంతోషపరిచేందుకు, వాటికి మీ పరిస్థితులను నివేదించుకునేందుకు అవసరమయిన విధానాలు మాకు తెలుసు. వాటి వరకు చేరాలంటే మా ద్వారానే సాధ్యం. మా ఘనతను అంగీకరించండి. మమ్మల్ని సంతోషపెట్టండి. మా చేతుల్లో మీ ధన మాన ప్రాణాలు పెట్టండి" అనంటారు. చాలా మంది అవివేకులు ఈ ఇంద్ర జాలంలో ఇరుక్కుంటారు. తప్పుడు దేవుళ్ళ చాటుగా పురోహితుల, పూజారుల, ముజావరుల దైవత్వం స్థిరపడుతుంది.

ఈ రకానికి చెందిన మరికొందరు జ్యోతిష్యమని, తారాబలం, చంద్రబలమని, శకున శాస్త్రమని, తావిత్తులనీ, మంత్ర తంత్రాలని ఎన్నో ఆధారాలు చూసుకుంటారు. ఇంకా కొందరు దైవ దాస్యాన్నయితే ఒప్పు కుంటారు కాని, మనిషి నేరుగా దైవాన్ని చేరడం అసాధ్యం అనీ, ఆయన దివ్య సన్నిధిని చేరడానికి మా ఆలంబన అవసరమని, ఆరాధనా లాంఛనాలన్నీ మా ద్వారానే నెరవేరాలనీ, మీరు పుట్టినప్పటి నుండి గిట్టిపోయే వరకు అవసరమైన ధార్మిక లాంఛనాలన్నీ మా చేతుల మీదుగా జరగవలసిందే అని అంటారు. కొంత మంది దైవగ్రంథాన్ని స్వాధీనం చేసుకుంటారు. సామాన్య ప్రజలకు దాని బోధలు అందకుండా చూస్తారు. తామే స్వయంగా దైవవాణిగా మారి ధర్మాధర్మాల ఆదేశాలు జారీ చెయ్యడం మొదలెడతారు. ఈ విధంగా వారి మాటే దైవ వాక్కు. వారు మనుషుల్ని, దైవానికి బదులుగా తమకు విధేయులుగా చేసుకుంటారు. అతి ప్రాచీన కాలం నుండి నేటి వరకు అనేక పేర్లతో, అనేక రూపాల్లో ప్రపంచంలో నలుమూలలా వ్యాపించి ఉన్న బ్రాహ్మణ్యానికి, పాపలిజం (Papalism)నకు అసలు మూలం ఇదే. దీని కారణం కొన్ని కుటుంబాలు, వంశాలు లేక వర్గాలవారు సామాన్య ప్రజల మనోఫలకాలపై తమ నాయకత్వపు చెరగని ముద్ర వేయగలిగారు.

కీడుకు మూలం

ఈ దృష్టితో మీరు కాస్త లోతుగా పరిశీలించారంటే, ప్రపంచంలో కీడులన్నిటికీ మూలకారణం, కల్లోలానికి అసలు కిటుకు పరోక్షంగానూ, ప్రత్యక్షంగానూ మనిషి మనిషిపై చెలాయించే దైవత్వమే అని తెలుసు కుంటారు. దీని మూలంగానే చెడు అన్నది పుడుతోంది. దీని ద్వారానే నేటికీ

విషపుటేర్లు ప్రవహిస్తున్నాయి. దైవమయితే మనిషి నైజంలోని రహస్యాలన్నీ ఎరిగినవాడే. కాని మనిషి ఎవరినో ఒకరిని తన ఇలాహ్‌గా, రబ్‌గా నమ్మకుండా ఉండలేడన్న సత్యాన్ని మనం తరతరాల అనుభవం ద్వారా ఇప్పుడు పూర్తిగా తెలుసుకున్నాము. అంటే ఎవరో ఒకరు ఇతని ఇలాహ్, రబ్ కాకపోతే ఇతను జీవించడమే దుర్లభం! దైవాన్ని తప్పించుకున్నా, 'ఇలాహ్', 'రబ్'ల బారి నుండి తప్పుకోలేడు. ఇలాంటి పరిస్థితిలో అనేక 'ఇలాహ్'లు, 'రబ్'లు అతనిపై వచ్చి తిష్టవేసుకుంటారు, అతణ్ణి లోబరచుకుంటారు.

జాగ్రత్తగా పరిశీలించి చూడండి. రష్యాలో కమ్యూనిస్టు పార్టీ పొలిట్ బ్యూరో (Polit Bureau) సభ్యులు రష్యా ప్రజల రబ్‌లూ, ఇలాహ్‌లు కారా? స్టాలిన్ వారి రబ్బుల రబ్ (దేవదేవుడు, ప్రభువుల ప్రభువు) కాడా? ఈ రష్యా ప్రజల దేవుని చిత్రపటంలేని ఏ గ్రామం, ఏ వ్యవసాయ క్షేత్రం ఉందనీ? మొన్న పోలెండ్ భూభాగాన్ని రష్యా ఆక్రమించుకున్నప్పుడు అక్కడ సోవియట్ విధానాన్ని ప్రవేశపెట్టేందుకు ఏ విధంగా శ్రీకారం చుట్టారో మీకు తెలుసు. స్టాలిన్ చిత్రాలు వేల సంఖ్యలో తెప్పించి ఒక్కొక్క గ్రామంలో అమర్చారు. తన్మూలంగా అక్కడి ప్రజలు తమ మహోజ్వల దేవుణ్ణి, మహోన్నత ప్రభువుని తెలుసుకోవాలన్నది ఆశయం. ఆ తరువాతనే వారికి "బాల్షివికీయ" ధర్మంలో ప్రవేశం లభిస్తుంది. ఒక మనిషికి ఈ ప్రాముఖ్యం దేనికి? ఒక వ్యక్తి సంఘానికి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నాడన్న నెపంతో కోటానుకోట్ల ప్రజల మనోమస్తిష్కాలపై అతని వ్యక్తిత్వపు ముద్ర వేయించి అతని ఘనత, అధికారాలు, గొప్పదనం వారి అణువణువులో నాటుకుపోయినట్లు చెయ్యడం దేనికీ? ఈ విధంగానే కదా వ్యక్తిగత అధికారం లోకంలో నెలకొనేది, ఈ విధంగానే కదా మనిషి మనుషుల దైవమై కూర్చునేది, ఈ రీతినే కదా ఎల్లకాలాల్లోనూ ఫిరౌను, నమ్రూదు, జారు, సీజరుల్లాంటివారి దుష్టాధికారం స్థిరమయి నిల్చునేది!

ఇదే విధంగా ఇటలీ దేశాన్ని చూడండి. అక్కడ ఫాసిస్ట్ గ్రాండ్ కౌన్సిల్ అనేది కొందరు ఇలాహ్ (దేవుళ్ళ)ల సముదాయం. మసోలెని వాళ్ళందరికంటే పెద్ద దేవుడు. జర్మనీలో 'నాజీ' పార్టీ నాయకులు ఈశ్వరులు మరియు హిట్లర్ వాళ్ళ పరమేశ్వరుడు! ఇంగ్లండు ప్రజాస్వామిక విధానం అనుసరించి నప్పటికీ బాంక్ ఆఫ్ ఇంగ్లండ్ డైరెక్టరు, మరికొందరు ఉన్నత వర్గానికి చెందిన

శ్రీమంతులు, సర్దార్లు ఆ దేశానికి ఇలాహ్‌లు (దేవుళ్ళు)గా రూపుదిద్దు కున్నారు. అమెరికాలో "వాల్‌స్ట్రీట్"లోని కొందరు ధనవంతులు ఆ దేశం మొత్తానికి 'రబ్'లు, 'ఇలాహ్'లుగా రూపొందారు.

ఇంతకు మీరు ఎటు కళ్ళెత్తి చూసినా ఒకచోట ఒక జాతి మరో జాతికి ఇలాహ్‌గా ఉంటే, మరోచోట ఒక వర్గం ఇతర వర్గాల పాలిటి ఇలాహ్‌గా నిలబడి ఉంది. ఒకచోట ఒక పార్టీ ఇలాహ్, రబ్‌గా రూపొందితే ఇంకోచోట ఒక నియంత నిలబడి, "నేను తప్ప మీకు ఇతర దైవంబెరుగ" అని ఉద్ఘోషిస్తు న్నాడు. మానవుడు ఏ ఒక్కచోటా తనపై "ఇలాహ్" లేకుండా లేడు!

మనిషి దైవత్వానికి పరిణామాలు

అయితే ఇలా మనిషిపై మనిషి దైవత్వం నెలకొన్నదానికి ఫలితం ఏమిటీ? ఒక నీచుణ్ణి, సంకుచిత బుద్ధిగలవాణ్ణి పోలీసు కమీషనరుగా నియ మించడం వల్ల కలిగే పరిణామమే! అజ్ఞాని, అల్పబుద్ధిగలవాణ్ణి ప్రధాన మంత్రిగా చెయ్యడం వల్ల కలిగే పరిణామమే!! అసలు 'దైవత్వపు' నిషా ఎలాంటిదంటే దాని కైపు ఎక్కిన మనిషి అసలు అదుపులోనే ఉండడు. ఒకవేళ అదుపులో ఉండడానికి ఒప్పుకున్నా దైవత్వపు బాధ్యతల నిర్వహణకు కావలసిన జ్ఞానం, అవసరమయిన నిష్పక్షపాత బుద్ధి, నిస్వార్థత, నిరాపేక్షాపరత ఇత్యాది గుణాలు మనిషికెలా అబ్బుతాయి? ఈ కారణంచేతనే ఎక్కడెక్క డయితే మనిషిపై మనిషి దైవత్వం, ప్రభుసత్తా నెలకొల్పడం జరిగిందో అక్కడల్లా దౌర్జన్యం, పక్షపాతం, అత్యాచారం, అధర్మం, అక్రమలాభార్జనం, అసమానతలు ఏదో ఓ విధంగా దారిచేసుకున్నాయి. అక్కడ మానవ ఆత్మ తన సహజ స్వేచ్ఛకు దూరమయిపోయింది; అక్కడ మనిషి మనోమస్తి ష్కాలపై, అతని సహజ శక్తిసామర్థ్యాలపై ఏర్పడిన నిర్బంధాల కారణంగా మానవుల వ్యక్తిత్వపు ప్రగతి వికాసాలు నిలిచిపొయ్యాయి. ఎంత నిజం పలికారు సత్యస్వరూపులయిన దైవసందేశహరులు (స).

"అల్లాహ్ ఇలా సెలవిచ్చాడు, నేను నా దాసుల్ని సరయిన నైజం ప్రకారం సృష్టించాను. తరువాత షైతాన్ వారిని చుట్టుముట్టాడు. వారిని వారి సహజమయిన సన్మార్గాన్నుండి తప్పించి తీసుకెళ్ళాడు. నేను వారి కొరకు హలాల్ (ధర్మమయింది)గా నిర్ణయించినది వారికి ప్రాప్తం కాకుండా చేశాడు." (కుద్సీ హదీసు)

పైన పేర్కొన్న విధంగా మనిషిపై మనిషి దైవత్వం అన్నదే మానవుని అన్ని ఇక్కట్లకు, అతని వినాశాలకు, అతను గురయిన అన్నిరకాల దౌర్భాగ్యాలకు మూలకారణం. ఇది అతని ప్రగతికి ప్రధాన ప్రతిబంధకం. అతని నైతికతకు, అతని ఆధ్యాత్మికతకు, శాస్త్రీయ, ఆలోచనా శక్తికి, అతని నాగరిక, సాంఘిక వ్యవస్థలకు, అతని రాజకీయ, ఆర్థిక పద్ధతులకు- ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే, అతని మానవతకే క్షయ వ్యాధిలా లోలోనే తొలచి వేస్తున్న రోగమిది. ఇది అత్యంత ప్రాచీన కాలం నుండి ఇలానే ఉంది. ఈ మహా రోగానికి నివారణం కేవలం ఒక్కటే. మానవులు సకల ప్రభుసత్తాక శక్తుల్ని, సమస్త దైవాలను తిరస్కరించి కేవలం అల్లాహ్‌ను తమ దైవంగా, కేవలం సకల లోకాల ప్రభువును తమ ప్రభువుగా అంగీకరించాలి. ఇంతకంటే వేరుగా మరే మార్గమూ మానవ మోక్షానికి లేదు. ఎందుకంటే దైవతిరస్కారి నాస్తిక వాదిగా మారి కూడా 'మానవ దైవాల' నుండి, ప్రభుసత్తాక శక్తుల నుండి తప్పించుకోలేకున్నాడు.

దైవప్రవక్తలు చేసిన సంస్కరణ

దైవప్రవక్తలు మానవ జీవితంలో చేసిన అసలు మౌలికమయిన సంస్కరణ ఇదే. మనిషిపై మనిషి దైవత్వాన్ని నిర్మూలించడమే వారి ఆవిర్భావానికి అసలు లక్ష్యం. మనిషిని ఈ దౌర్జన్యం బారి నుండి, ఈ మిథ్యా దేవుళ్ళ దాస్యం నుండి, ఈ అత్యాచార పంజరం నుండి, ఈ అధర్మ లాభ సముపార్జన, దోపిడి నుండి మోక్షాన్ని ప్రసాదించడమే వీరి ధ్యేయం. ఏ మనుషులయితే మానవత్వపు హద్దుల్ని అతిక్రమించారో వారిని వెనక్కి నెట్టి తిరిగి ఆ హద్దుల్లోకి చేరవెయ్యడం, మరెవరయితే అణగద్రొక్కబడ్డారో వారిని లేవనెత్తి ఆ హద్దు వరకు పైకి తేవడం వారి లక్ష్యం. అందరూ ఓ న్యాయవంతమయిన జీవన వ్యవస్థకు కట్టుబడి ఉండేలా చెయ్యడం, అందులో ఏ మనిషీ మరో మనిషికి దాసుడూ కాకుండా, దైవమూ కాకుండా అందరూ ఒకే దైవానికి, అల్లాహ్‌కు దాసులయ్యేలా చెయ్యడం వారి లక్ష్యం. ఆది నుండి ఆవిర్భవించిన ప్రవక్త లందరిదీ ఒకే సందేశం, అది:

"ప్రజలారా! అల్లాహ్ దాస్యం చెయ్యండి. ఆయన తప్ప మీకు మరో దైవం లేడు."

ఈ మాటనే హజ్రత్ నూహ్, హజ్రత్ సాలెహ్, హజ్రత్ షుఅయ్‌బ్ అన్నారు. (హూద్ : రుకూ-4,5,6,8). దీన్నే మహాప్రవక్త ముహమ్మద్ (స) ప్రకటించారు:

> వారికి చెప్పు, నేను కేవలం హెచ్చరిక చేసేవాణ్ణి మాత్రమే. నిజమయిన దేవుడెవడూ లేడు ఆ ఒక్కగానొక్క అల్లాహ్ తప్ప. ఆయన అందరిపైనా ఆధిక్యతగలవాడు, భూమీ ఆకాశాల స్వామి, వాటి మధ్యనున్న దానంతటికీ స్వామి. మహా బలోపేతుడు, మహా క్షమాశీలి. (సాద్ : 65,66)
>
> వాస్తవానికి అల్లాహ్ ఒక్కడే మీ ప్రభువు. ఆయన గగన భువనాలను ఆరు దినాలలో సృజించాడు. ఆపైన తన అధికారాసనాన్ని అలంకరించాడు. ఆయన రేయిని పగటిపైన కప్పివేస్తాడు. తిరిగి పగలు రేయి వెనక పరుగెత్తుకు వస్తుంది. ఆయన సూర్య, చంద్ర, నక్షత్రాలను సృజించాడు. అన్నీ ఆయన ఆజ్ఞాబద్ధమయినవి. జాగరూకలయి మెలగండి, సృష్టి ఆయనదే, ఆజ్ఞాధికారమూ ఆయనదే. (అల్‌ఆరాఫ్ : 54)
>
> అంటే పరలోకం. అప్పుడు ప్రారంభ తరాలవారు, అంతిమ తరాలవారూ సరికొత్తగా బ్రతికింపబడతారు. అందరూ తమ ప్రభువు సమక్షంలో చివరి తీర్పునకై హాజరవుతారు. (అల్ అన్‌ఆమ్ : 102)
>
> వారికి, తమ ధర్మాన్ని అల్లాహ్ కొరకే ప్రత్యేకించుకుని, పూర్తిగా ఏకోన్ముఖులయి అల్లాహ్ దాస్యం చెయ్యాలని, నమాజ్‌ను సుస్థాపితం చెయ్యాలని, జకాత్‌నివ్వాలనీ తప్ప మరో ఆదేశం ఇవ్వడం జరుగలేదు. ఇదే అత్యంత సవ్యమయిన, నిజమైన ధర్మం. (అల్ బయ్యినహ్ : 5)
>
> ఇలా పలుకు, "గ్రంథవహులారా, మీకూ మాకూ మధ్య సమంగా వర్తించే ఒక మాట మీద సమాధానానికి రండి. అదేమిటంటే, మనం అల్లాహ్ వినా మరెవరినీ ఆరాధించరాదు, మరెవరినీ ఆయనకు సహవర్తులుగా ఎంచరాదు, మనలో ఎవ్వరూ అల్లాహ్‌ను తప్ప మరెవరినీ తన ప్రభువుగా భావించరాదు." (ఆలి ఇమ్రాన్ : 64)

ఈ ప్రకటనే మానవుని ఆత్మను, అతని వివేచన, ఆలోచనల్ని, అతని భౌతిక మానసిక శక్తుల్ని అవి ఏ బంధనాల్లో బంధించబడి ఉండేవో

వాటి నుండి రక్షించింది; ఏ భారం క్రింద అవి అణగి ఉండేవో దాన్ని తొలగించింది. ఇది మానవాళికి నిజమయిన స్వేచ్ఛకు, స్వాతంత్ర్యానికి సంబంధించిన చార్టర్.

> వారు మోస్తున్న బరువుల్ని దించివేస్తాడు, వారిని బిగించుకున్న బంధనాల నుండి విడుదల చేస్తాడు. (అల్ ఆరాఫ్ : 157)

రాజకీయ సిద్ధాంతానికి మౌలికాంశం

దైవప్రవక్తలు మానవ జీవితానికై ప్రతిపాదించిన వ్యవస్థ, దాని కేంద్ర బిందువు, దాని సారం, దాని జీవం గత పంక్తుల్లో పేర్కొన్న విశ్వాసమే. దీనిపైనే ఇస్లామీయ రాజకీయ సిద్ధాంతం ఆధారభూతమయి ఉంది. ఇస్లామీయ రాజకీయాల ప్రాథమిక సూత్రమేమిటంటే, ఆజ్ఞాపించే, శాసనాలు నిర్మించే అధికారాలనీ వ్యక్తిగతమైనవీ, సామూహికమైనవీ- మానవులందరి నుండి ఉపసంహరించాలి. ఒక వ్యక్తి ఆజ్ఞాపించగా ఇతరులు అతని విధేయతను పాటించాలన్న హక్కును ఏ వ్యక్తికీ అంగీకరించరాదు. ఈ అధికారం కేవలం అల్లాహ్‌కే పరిమితం:

> పరిపాలనాధికార సత్తా మటుకు ఒక్క అల్లాహ్‌కు తప్ప మరెవ్వరికీ లేదు. ఆయనకు తప్ప మరెవ్వరికీ మీరు దాస్యం చేయరాదన్నది స్వయంగా ఆయన ఆదేశమే. ఇదొక్కటే నిక్కచ్చయిన సక్రమమయిన జీవన విధానం. (యూసుఫ్ : 40)

> ఈ జనులు ఇప్పుడు, "ఈ వ్యవహారంలో మా వాటా కూడా ఏమయినా ఉందా" అని అడుగుతున్నారు. వారికి చెప్పివెయ్యి, "(ఎవరికీ ఎటువంటి వాటా లేదు) ఈ వ్యవహారంలో అధికారాలన్నీ అల్లాహ్ హస్తగతమయి ఉన్నాయి." (ఆలి ఇమ్రాన్ : 154)

> ఇది హలాల్, అది హరామ్ అని- ఇలాంటి ఆజ్ఞలు విధించి అల్లాహ్‌కు అబద్ధాన్ని ఆపాదించకండి. (అన్ నహ్ల్ : 116)

> అల్లాహ్ అవతరింపజేసిన శాసనానికనుగుణంగా తీర్పు చెయ్యని వారే అత్యాచారులు. (అల్ మాయిద : 45)

ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం ప్రభుసత్తా (Sovereignity) కేవలం దైవానికే చెందుతుంది. శాసన నిర్మాత (Law giver) కేవలం దైవమే. ఏ మానవు డయినా- అతడు ప్రవక్త అయినా సరే- స్వయంగా ఆజ్ఞాపించే లేక నిషేధించే అధికారం కలిగి లేడు. ప్రవక్త స్వయంగానే అల్లాహ్ ఆజ్ఞల్ని పాలించడానికి బద్ధుడు.

నేనయితే, నాకు అవతరించిన వహీని అనుసరించేవాణ్ణి మాత్రమే. (అల్ అన్ఆమ్ : 50)

జనసామాన్యం ప్రవక్తల విధేయత పాటించాలన్న నియమానికి కూడా కారణం, ప్రవక్తలు తమ ఆజ్ఞల్నికాక దైవాజ్ఞల్ని జారీ చెయ్యడమే.

(వారికి ఇలా చెప్పు) మేము ఏ ప్రవక్తను పంపినా, దేవుని ఆనతి ప్రకారం అతని విధేయతను పాటించాలనే పంపాము. (అన్ నిసా : 64)

మేము గ్రంథాన్నీ అధికారాన్నీ, దైవదౌత్యాన్నీ ప్రసాదించిన వారువీరే. (అల్ అన్ఆమ్ : 89)

అల్లాహ్ ఒక మనిషికి గ్రంథాన్నీ, నిర్ణాయక శక్తినీ, ప్రవక్త పదవినీ ప్రసాదించగా అతనేమో, "అల్లాహ్‌ను వదలి మీరు నాకు దాసులవండి" అని ప్రజలకు చెప్పడం, అతనికి తగిన పని కాదు. అతనయితే ఇదే చెబుతాడు, "నిజమయిన రబ్బానీలవండి-మీరు పఠించే, బోధించే గ్రంథంలోని బోధనలకనుగుణంగా." (ఆలి ఇమ్రాన్ : 79)

పైనుదహరించిన దివ్యఖుర్ఆన్ ప్రకటనల ద్వారా తేలేదేమంటే, ఇస్లామీయ రాజ్యానికి ప్రాథమిక లక్షణాలు ఇలా ఉంటాయి:

(1) ఒక వ్యక్తి, ఒక వంశం, ఒక వర్గం, ఒక ముఠా లేక రాజ్యంలోని జనాభా అంతా కలసి కూడా ప్రభుసత్తాని కలిగి ఉండరు, ప్రభువు కేవలం దైవమే. మిగతావారంతా (చరాచర సృష్టి యావత్తు) కేవలం పాలితులే.

(2) శాసన నిర్మాణాధికారాలన్నీ కూడా దైవం తప్ప మరెవరికీ లెవ్వు. ముస్లిములందరు కలసి కూడా తమ కొరకు ఒక శాసనాన్ని నిర్మించుకోనూలేరు లేక దైవం నిర్మించిన ఏ ఒక్క శాసనంలోనూ ఎలాంటి మార్పూ చెయ్యలేరు.

(3) ఇస్లామీయ రాజ్యం ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ దైవం తరపున ఆయన ప్రవక్త అందజేసిన శాసనాల ఆధారంగానే నెలకొల్పబడుతుంది. ఈ రాజ్యాన్ని ఏలే ప్రభుత్వానికి ప్రజలు విధేయత చెల్లించాలంటే, దానికి కావలసిన అర్హత, అది దైవశాసనాన్ని జారీచేసి అమలుజరిపించేదిగా ఉన్నంతవరకే ప్రాప్తమవుతుంది.

ఇస్లామీయ వ్యవస్థ

ఈ ప్రత్యేకతల్ని ఒక్కసారి చూసిన వ్యక్తి అయినా ఇట్టే గ్రహించగలడు. ఇది సామాన్య భావంలో ప్రజాస్వామ్యం (Democracy) కాదని. ఎందుకంటే దేశంలోని సామాన్య పౌరులకు ప్రభుసత్తా ఉండే ప్రభుత్వ విధానాన్నే ప్రజాస్వామ్యం అనంటారు. వారి అభిప్రాయాల ప్రకారమే శాసనాల్లో మార్పులు చేర్పులు జరగాలి. వారి అభిప్రాయాల ప్రకారమే శాసనాలూ నిర్మించబడాలి. వారు కోరిన చట్టమే అమలుజరపబడాలి. వారికి ఇష్టంకానిది శాసన గ్రంథం నుండే చెరిపివెయ్యబడుతుంది. ఈ విషయం ఇస్లామీయ రాజకీయ వ్యవస్థలో కానరాదు. అందువల్ల ఈ భావంలో దాన్ని ప్రజాస్వామ్యం అనడానికే వీల్లేదు. దీనికి అత్యధికంగా సరిపడే పేరు "దైవిక ప్రభుత్వం" అన్నది. దాన్ని ఇంగ్లీషులో Theocracy అనంటారు. కాని మనకు పాశ్చాత్యులు నేర్పిన భావంలో మాత్రం కాదు. యూరోపు ఎరిగిన థియోక్రసికి పూర్తిగా భిన్న మయింది ఇస్లామీయ థియోక్రసి.

యూరోపునకు తెలిసిన థియోక్రసీ భావం ప్రకారం, ఓ ప్రత్యేక మతపరమయిన వర్గం Priest Class దైవం పేరిట స్వయంగా తాను నిర్మించిన శాసనాలను అమలుపరుస్తుంది. క్రియాత్మకంగా◆ తన దైవత్వాన్నే సామాన్య ప్రజలపై రుద్దేది. ఇలాంటి ప్రభుత్వాన్ని దైవిక ప్రభుత్వం అనడంకంటే దయ్యాల ప్రభుత్వం అనడం సముచితం.

◆ క్రైస్తవ పోపులు ఫాదరీల వద్ద క్రీస్తు బోధించిన కొన్ని నైతిక బోధలు తప్ప ఎలాంటి శాసనాంగమూ లేదు. అందువల్ల వారు తమ ఇష్టం ప్రకారం తమ మనోవాంఛల కనుగుణంగా చట్టాలు చేసి ఇవి దైవం తరపున వచ్చినవని ప్రకటించి అమలు పరిచేవారు. "తమ స్వహస్తాలతో గ్రంథాలు రచించి ఇవి దైవం తరపున వచ్చినవి" అని చెప్పేవారు. ఇలా చెప్పేవారిపై దేవుని శాపం కలుగుగాక!

పరిమిత ప్రజాస్వామ్యం

దీనినే భిన్నంగా ఇస్లామ్ సూచించే థియోక్రసిలో అధికారం ఓ ప్రత్యేక మతపరమయిన వర్గానికి హస్తగతమయి ఉండదు. వాస్తవంగా అది సామాన్య ముస్లిముల చేతుల్లో ఉంటుంది. ఈ సామాన్య ముస్లిములు దాన్ని దైవగ్రంథం, దైవప్రవక్త సంప్రదాయం ప్రకారం నడుపుతారు. నాకు ఓ కొత్త పదబంధాన్ని సృజించే అనుమతి లభిస్తే నేను ఈ ప్రభుత్వ విధానాన్ని Theodemocracy అంటే "దైవికమయిన ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వం" అని నామకరణం చేసేవాణ్ణి. ఎందుకంటే ఈ వ్యవస్థలో దేవుని సర్వాధికారం, ఆయన సార్వభౌమాధికారం అధీనంలోనే ముస్లిములకు ఓ పరిమితమయిన ప్రభుసత్తాను ప్రసాదించడం జరిగింది. ఇందులో పరిపాలనా వ్యవస్థ (Executive) ముస్లిముల ఎన్నిక ద్వారానే నియమించబడుతుంది. సామాన్య ముస్లిములే దాన్ని బర్తరఫ్ చేసే అధికారం కలిగివుంటారు. పరిపాలనకు సంబంధించిన సమస్యలన్నీ- వాటికి సంబంధించిన స్పష్టమయిన ఆదేశాలు దైవశాసనం (షరీఅత్)లో లేకపోతే- ముస్లిముల సామూహిక నిర్ణయాల ద్వారానే పరిష్కరించబడతాయి. దైవశాసనాన్ని అమలుజరపవలసివచ్చినా, దాని అర్థాన్ని నిర్వచించవలసివచ్చినా, దానికి ఏ ప్రత్యేక వర్గమో లేక ఏ ప్రత్యేక వంశమో అధికారం కలిగివుండదు. సామాన్య ముస్లిముల్లోనే ఇజ్తిహాద్‌లో- షరీఅత్‌ను అనువర్తింపజేసే శాస్త్రంలో- సామర్థ్యం సంపాదించి ఉన్నవారు దాన్ని నిర్వచించే అర్హతలు కలిగివుంటారు. ఈ విధంగా ఇది ప్రజాస్వామ్యమే కానీ దైవం ఆయన ప్రవక్త ఆదేశాలు ఉన్నచోట ముస్లిముల ఏ నాయకుడయినా, ఏ శాసన సభ్యుడయినా, ఏ షరీఅత్‌ను అనువర్తింపజేసే వ్యక్తి(ముజ్తహిద్) అయినా, మరే షరీఅత్‌వేత్త అయినా, ఏ ధర్మజ్ఞాని అయినా, ఇంకా ప్రపంచ ముస్లిములందరయినా, అందరూ కలసి అయినా ఆ దైవాజ్ఞలో రవ్వంతయినా మార్పు చేసే అధికారం కలిగిలేరు. ఈ భావంలో ఇది థియోక్రసియే.

ఓ అభ్యంతరం

ముందుకు సాగడానికి పూర్వం, ఇస్లామ్‌లో ప్రజాస్వామ్యంపై పరిమితులు, ప్రతిబంధకాలు విధించడానికి కారణం ఏమిటో, పరిమితులు,

ప్రతిబంధకాల స్వరూపం ఎలాంటిదో నేను ఇక్కడ వివరిస్తాను. ఈ విషయంలో తలెత్తే ఓ అభ్యంతరం ఏమిటంటే, ఈ విధానంలో నిజానికి దేవుడు, మానవ మస్తిష్కాలు, బుద్ధివివేకాల స్వేచ్ఛను హరించివేశాడు. కాని ఇంతకు ముందు చర్చించినట్లు దైవం మానవునికి అతని బుద్ధివివేకాల పట్ల, శరీరం, ప్రాణాల పట్ల స్వేచ్ఛనిచ్చాడని వాదిస్తారు. పై అభ్యంతరంలోని విషయానికీ, ఈ వాదనకూ- ఈ రెంటికీ పొంతన లేదు.

దీనికి సమాధానమేమిటంటే, శాసన నిర్మాణాధికారాన్ని దైవం తన చేతుల్లో ఉంచుకోవడానికి కారణం మానవునికి జన్మతః సంక్రమించే స్వేచ్ఛను కాజెయ్యటం కాదు, దాన్ని పరిరక్షించడానికే. మానవుడు మార్గవిహీనుడయి తన సొంత కాళ్ళపై గొడ్డలి కొట్టుకోకుండా పరిరక్షించడమే దీని ముఖ్యోద్దేశ్యం.

ఇదీ ప్రజాస్వామ్యం

ప్రఖ్యాతిగన్న పాశ్చాత్య ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రజల సార్వ భౌమాధికారం (Popular Sovereignity) ఉంటుందన్నది కేవలం ఓ ప్రకటన మాత్రమే. దాన్ని కాస్త విశ్లేషించి చూస్తే తెలుస్తుంది- ఏ ప్రజలయితే కలసి ఉండడంచేత ఓ రాజ్యం ఏర్పడుతుందో వారంతా స్వయంగా శాసన నిర్మాణమూ చెయ్యరు, వారు స్వయాన దాన్ని అమలూపరచరు. వారు తమ సార్వభౌమాధి కారాన్ని కొందరు వ్యక్తులకు అప్పగిస్తారు. వారు ఆ ప్రజల తరఫున శాసనాన్ని నిర్మిస్తారు. వారే దాన్ని అమలుపరుస్తారు. ఈ ఉద్దేశ్యంతో ఎన్నికల వ్యవస్థను రూపొందించడం జరుగుతుంది. ఈ ఎన్నికల్లో తమ ధనం ద్వారా, తమ విద్య ద్వారా, తమ నేర్పు ద్వారా, తమ అబద్ధపు ప్రచారం ద్వారా ప్రజల్ని మోసపుచ్చేవారే అత్యధికంగా నెగ్గుకువస్తారు. తిరిగి వీరు ప్రజల ఓటు ద్వారా, స్వయంగా ఆ ప్రజల దైవాలయి కూర్చుంటారు. ప్రజల ప్రయోజనాల కొరకు కాకుండా, తమ స్వంత ప్రయోజనాల కొరకు, వర్గ ప్రయోజనాల కొరకు శాసనాలు నిర్మిస్తారు. ప్రజలు వారికి ప్రసాదించిన పై అధికార "శక్తి" ద్వారానే ఆ చట్టాలను అమలుపరుస్తారు. ఈ బాధే అమెరికాలో ఉంది, ఇదే ఇంగ్లండులోనూ ఉంది. ప్రజాస్వామ్యపు స్వర్గాలుగా వర్ణించబడే దేశాలన్నింటిలోనూ ఇదే బాధ!

ఏకపక్ష నిర్ణయం

ఈ విషయాన్ని కాస్సేపు పక్కన పెట్టి, అక్కడ సామాన్య ప్రజల అభీష్టం మేరకే చట్టాలు చెయ్యబడతాయని ఒప్పుకున్నా అనుభవం రూఢీగా చెప్పే దేమిటంటే, సామాన్య ప్రజలు కూడా స్వయంగా తమ ప్రయోజనాలేమిటో అర్థం చేసుకోలేరు. ఇది మనిషిలోని సహజమయిన బలహీనత. ఇతడు తన జీవితంలోని అనేక విషయాల్లో కొన్ని యదార్థాలను చూడగలుగుతాడు, ఇంకా కొన్నింటిని చూడలేడు. ఇతని నిర్ణయాలు సాధారణంగా ఏకపక్ష మయినవయి ఉంటాయి. ఇతడు భావోద్రేకాలకు, వాంఛలకు దాసుడయి పోతాడు. కేవలం బుద్ధిజ్ఞానాల ఆధారంగా శాస్త్రీయమయిన, నిష్పాక్షికమయిన అభిప్రాయానికి రావడం ఇతని వల్ల జరిగే పని కాదు. పైగా కొన్ని పర్యాయా లయితే హేతువు, విజ్ఞానాల ద్వారా అతనికి భావ్యమయినదని తేటతెల్ల మయిన విషయాన్నే అతడు తన భావోద్రేకాల దృష్ట్యా తృణీకరిస్తాడు.

దీనికి సంబంధించిన అనేక ఉదాహరణలు ఉన్నాయి. అయితే చర్చను పొడిగించకుండా కేవలం అమెరికాలో మద్యనిషేధానికి సంబంధించిన చట్టాన్ని మాత్రమే ఉదాహరణగా ప్రస్తావిస్తాను. వైజ్ఞానికంగాను, హేతుబద్ధం గాను, మద్యపానం ఆరోగ్యానికి హానికరమన్న విషయం నిర్ధారితమయినదే. అది మనిషి బుద్ధిపై, మానసిక శక్తులపై చెడు ప్రభావాన్ని తెస్తుందన్న విషయంలో, మానవ నాగరికతకు అది ఉపద్రవాన్ని తెస్తుందన్న యదార్థం పట్ల కూడా భిన్నాభిప్రాయాలు లేవు.

ఈ యదార్థాల దృష్ట్యా, వీటిని అంగీకరించే అమెరికా ప్రజాభిప్రాయం మద్యనిషేధం చట్టం చెయ్యాలన్న నిర్ణయానికి వచ్చింది. తదనుగుణంగా ప్రజా ఓటు బలంతోనే ఆ చట్టాన్ని పాస్ చేశారు. కాని దాన్ని అమలు జరిపి నప్పుడు ఏ ప్రజలయితే తమ ఓటు ద్వారా ఆ చట్టాన్ని పాస్ చేశారో, వారే దానికి ప్రతికూలంగా తిరగబడ్డారు. దారుణాతిదారుణమయిన సారా పానీ యాలు అక్రమంగా తయారుచేసి తాగారు. మునుపటికన్నా ఎన్నో రెట్లు అధికంగా సారాయి వాడారు ప్రజలు. నేరాలు పెరిగాయి. చివరికి ఏ ప్రజల ఓట్ల ఆధారంగా సారాయిని నిషేధించడం జరిగిందో, ఆ ఓట్ల ద్వారానే అది చట్టసమ్మతమయినదిగా నిర్ణయించడమూ జరిగింది.

మనోకాంక్షలే దైవం

"నిషేధాజ్ఞలు" "అనుమతి"గా మారడానికి కారణం, ఇప్పుడు సారాయి పుచ్చుకోవడం వైజ్ఞానికంగాను, హేతుబద్ధంగాను ప్రయోజనకర మయినదిగా రుజువుకావడం కాదు; కేవలం ప్రజలు తమ అజ్ఞానపు వాంఛలకు దాసులవడం ఒక్కటే దానికి అసలు కారణం, వారు తమ "సార్వభౌమాధికారాన్ని" తమ మనస్సులోని షైతాన్‌కి అప్పజెప్పారు. తమ వాంఛలనే తమ "ప్రభువు"గా, తమ "దైవం"గా చేసుకున్నారు. ఈ "దైవ" దాస్యం లోనే వారు ఆ చట్టాన్ని మార్చటానికి పట్టుబట్టారు- వాస్తవానికి, స్వయంగా వారే దాన్ని వైజ్ఞానికంగాను, హేతుబద్ధంగాను సరయినదని ఒప్పుకున్నారన్న మాట!

ఇలాంటి అనుభవాలు అనేకమున్నాయి. వీటి వల్ల ద్యోతకమయ్యే దేమిటంటే స్వయంగా మనిషికి అవసరమయిన "శాసన కర్త" (Legislator)గా రూపొందే అర్హత మనిషికి లేదు. ఒకవేళ అతనికి "ఇతర దైవాల" దాస్యం నుండి విముక్తి లభించినా అతడు తన అజ్ఞానపు వాంఛలకు దాసుడయి పోతాడు. తన మనసులోని షైతాన్‌ను తన ప్రభువుగా చేసుకుంటాడు. అందువల్ల అతని ఈ స్వేచ్ఛపై కేవలం అతని శ్రేయోభిలాష దృష్ట్యానే సముచితమయిన పరిధులు నిర్ణయించడం అనివార్యం, అత్యవశ్యం కూడా.

పరిధులు

ఈ కారణంచేతనే అల్లాహ్ కొన్ని హద్దుల్ని, పరిమితుల్ని తన దాసులయిన మానవులపై విధించాడు. వాటిని ఇస్లామీయ పరిభాషలో "హుదూదుల్లాహ్" (దైవ పరిమితులు -Devine Limits) అనంటారు. ఈ పరిమితులు జీవితపు ప్రతి రంగంలోనూ కొన్ని సూత్రాలు, కొన్ని నియమాలు, కొన్ని ఖచ్చితమయిన ఆదేశాల రూపంలో ఉన్నాయి. ఇవి ఆ రంగంలో సమతూకాన్ని, మధ్యేమార్గాన్ని పరిరక్షించడానికి ఏర్పరచబడ్డాయి. వీటి ఉద్దేశ్యం, మనిషికి ఇవి, "నీ స్వేచ్ఛకు చివరి అంచులు, వీటి పరిధిలో ఉంటూనే నీవు నీ ఆచరణ కొరకు ఉపనియమాలు, నిబంధనలు (Regulations) చేసుకోవాలి. కాని ఈ పరిమితుల్ని జవదాటే అనుమతి నీకు లేదు. వీటిని ఉల్లంఘించావా నీ జీవన వ్యవస్థ అపసవ్యమయి ఛిన్నాభిన్నమయి పోతుంది" అని హెచ్చరించడం.

వీటి లక్ష్యం

ఉదాహరణకు మానవుని ఆర్థిక జీవితాన్నే తీసుకోండి. అల్లాహ్ ఇందులో మనుషులకు వ్యక్తిగతమయిన ఆస్తి హక్కును, జకాత్ విధిని, వడ్డీ నిషేధాన్ని, జూదం, లాటరీల నిషేధాన్ని సూచించాడు. వారసత్వపు చట్టం, ధన సంపాదనా వ్యయాలకు సంబంధించిన నియమనిబంధనలు నిర్ణయించి కొన్ని సరిహద్దు చిహ్నాలు సూచించాడు. అయితే మనిషి ఈ సూచనల్ని ఉల్లంఘించకుండా వాటిలోనే ఉంటూ తన వ్యవహారాలను చక్కదిద్దుకుంటే ఒక వైపున వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ (Personal Liberty) కూడా సురక్షితంగా ఉంటుంది. రెండో వైపున, దౌర్జన్యపరమయిన పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ నుండి ప్రారంభమయి కార్మికుల నిరంకుశత్వం వరకు పొయ్యే వర్గ పోరాటం (Class War), ఒక వర్గంపై మరో వర్గం ఆధిపత్యం లాంటి పరిస్థితి కూడా ఏర్పడదు.

ఇదే విధంగా కుటుంబ జీవితం (Family Life)లో అల్లాహ్ స్త్రీ పురుషుల కార్యరంగ విభజనకు సంబంధించిన పరదా వ్యవస్థను, పురుషుని పెద్దరికాన్ని, భర్త, భార్య, సంతానం హక్కు, తల్లిదండ్రుల హక్కులు, అధికారాలు, విధులూ నిర్ణయించాడు; విడాకుల చట్టాలు, బహు భార్యత్వపు అనుమతికి సంబంధించిన నియమాలు చేశాడు. వ్యభిచారం, అబద్ధపు ఆరోపణలకై శిక్షలు విధించాడు. వీటిని మనిషి సరిగ్గా పాటించి, ఈ హద్దుల్ని కాపాడుకుంటూ, వాటి పరిధి లోపల తన వ్యక్తిగత జీవితాన్ని పటిష్టం చేసుకుంటే ఇళ్ళు అన్యాయానికీ, అత్యాచారాలకూ నరకకూపాలయ్యేవి కావు. ఇంకా నేడు మానవ సభ్యతాసంస్కృతుల మనుగడకు సవాలుగా తలెత్తుతున్న పైశాచిక తుఫాను మహిళా స్వేచ్ఛ కూడా ఇండ్ల నుండి చెలరేగేది కాదు.

ఇదే విధంగా మానవ నాగరికత, సామాజిక వ్యవస్థల్ని పరిరక్షించడానికి అల్లాహ్, "కిసాస్" (హత్యాపరిహారం) చట్టం, దొంగతనానికి చేతులు నరికే శిక్ష, మద్యపాన నిషేధం, శారీరక ఆచ్ఛాదన పరిమితులు, ఇంకా ఇలాంటి కొన్ని శాశ్వత నియమాలు నియమించి ఉపద్రవాన్ని తెచ్చే ద్వారాలు శాశ్వతంగా మూసివేశాడు.

శ్రేయస్కర మార్గం

దైవం నియమించిన హద్దుల జాబితా ఒకదాన్ని తీసుకుని, మానవ జీవితంలో సమతూకాన్ని, సమంజసతను నెలకొల్పడానికి ఇందులోని ఒక్కో హద్దు, ఒక్కో పరిమితి ఎంత అవసరమో వివరంగా చూపెట్టే అవకాశం ప్రస్తుతం లేదు. ఇప్పుడు చెప్పదలచుకున్నదల్లా ఒక్కటే. అల్లాహ్ ఈ విధంగా శాశ్వత ప్రాతిపదికపై ఎన్నటికీ మార్పు చెయ్యడానికి, తారుమారు చెయ్యడానికి వీలులేని జీవిత సంవిధానాన్ని (Constitution) తయారు చేసి మానవులకు ప్రసాదించాడు. ఇది మనిషి స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలను హరించకుండా, బుద్ధీ వివేకాలను స్థంభింపజెయ్యకుండా, మానవుని కొరకు విస్పష్టమయిన, పరిశుభ్రమయిన, ఓ రుజుమార్గాన్ని నిర్ణయిస్తుంది- దీనిద్వారా మనిషి తన అజ్ఞానం, తన బలహీనతల కారణంగా వినాశకరమయిన పద్మవ్యూహాల్లో పడి మార్గ విహీనుడు కాకుండా ఉండాలని, ఇతని శక్తిసామర్థ్యాలు తప్పుడు మార్గాల్లో వ్యర్థమవరాదని, అతడు నిజశ్రేయం, సాఫల్యం, ప్రగతుల మార్గాన నేరుగా పురోగమించగలగాలని.

మీరెప్పుడయినా పర్వత ప్రాంతాలను చూసి ఉన్నట్లయితే గమనించే ఉంటారు. వంకరటింకర పర్వత మార్గాల్లో ఒక వైపున లోతయిన లోయల అగాధాలుంటే, మరో వైపున ఎత్తయిన కొండరాళ్ళుంటాయి. రోడ్డు అంచున "అవరోధాలు" అనిపించే వాటిని నిలబెట్టి ప్రయాణీకుడు పొరపాటున లోయలో పడిపోకుండా కాపాడటం జరుగుతుంది. ఈ అవరోధాలు దేనికీ? ప్రయాణీకుడి స్వేచ్ఛకు ఆటంకం కలిగించడం వీటి ఉద్దేశ్యమా? కాదు. అతని వినాశాన్నుండి కాపాడటమే ఉద్దేశ్యం. ప్రతి మలుపులో, మార్గం చిక్కుపడిన ప్రతి చోట, ప్రమాదం సంభవించగల ప్రతి సందర్భంలో అతనికి, "నీ మార్గం అటు కాదు, ఇటు. నీవు ఆ వైపునకు కాదు, ఈ వైపునకు మరలాలి. అప్పుడే నీవు క్షేమంగా నీ గమ్యాన్ని చేరుకోగలవు" అని హెచ్చరించడమే దాని ఉద్దేశ్యం. దైవం మానవులకు తాను చూపే జీవిత సంవిధానంలో నిర్ణయించిన హద్దులు, పరిమితుల ఉద్దేశ్యం కూడా ఇదే. ఈ హద్దులు మానవుని కొరకు జీవన ప్రయాణపు సరయిన దిశను నిర్ణయిస్తాయి. ప్రతి చిక్కులో, ప్రతి మలుపులో, ప్రతి కూడలిలో శ్రేయస్కర

మార్గం ఇటు వైపున ఉందని, నీవు ఆ దిశకు కాదు, ఈ దిశలో ముందుకు సాగిపోవాలని సూచిస్తాయి.

పైన పేర్కొన్నట్లు దైవం నియమించిన ఈ సంవిధానం, మార్పులు చేర్పులు చెయ్యడానికి అలివికానిది. మీరు కోరుకున్నట్లయితే టర్కీ (ముస్తఫా కమాల్)లాగా, ఈరాన్ (రజా షా పహెల్వీ)లాగా ఈ సంవిధానానికి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చెయ్యగలరు. కాని దాన్ని మాత్రం మార్చలేరు. ఇది ప్రళయం వరకు అఖండనీయమయిన సంవిధానం, ఇస్లామీయ రాజ్యమంటూ ఏర్పడి నప్పుడు ఈ సంవిధానం ప్రకారమే అది రూపొందుతుంది. దివ్యఖుర్‌ఆన్, మహాప్రవక్త (స) సంప్రదాయాలు ప్రపంచంలో ఉన్నంత కాలం ఈ సంవిధానం లోని ఓ అధికరణాన్ని కూడా ఎవరూ మార్చలేరు. ముస్లిమ్‌గా ఉండగోరిన వ్యక్తి దాన్ని పాటించడం అనివార్యం.

ఇస్లామీయ రాజ్యం

ఈ సంవిధానం పరిమితుల్లో ఏర్పడే రాజ్యం కొరకు ఓ లక్ష్యం కూడా దైవం నిర్ణయించాడు. దాన్ని దివ్యఖుర్‌ఆన్‌లో పలుచోట్ల విశదీకరించడం కూడా జరిగింది.

> **మేము మా సందేశహరులను ప్రస్ఫుటమయిన సూచనలు, మార్గ బోధనలు ఇచ్చి మరీ పంపాము. వారికి తోడుగా గ్రంథాన్ని, తులమానాన్నీ అవతరింపజేశాము, తద్వారా జనులు న్యాయబద్ధంగా నిలువగలగాలని. మరి ఇనుమునూ అవతరింపజేశాము, అందులో మహా బలముంది, జనులకు ప్రయోజనాలూ ఉన్నాయి. (అల్ హదీద్ : 25)**

ఈ ఆయత్‌లో "ఇనుము" అన్నదానికి రాజకీయ శక్తి (లేక ప్రాబల్యాత్మక శక్తి) అని భావం. ఇందులో సూచించిన ప్రవక్తల ధ్యేయం ఏమిటంటే, దైవం వారికి తన స్పష్టమయిన ప్రబోధాల ద్వారా, తన గ్రంథం ద్వారా ఏ "తులమానాన్ని" వారికి ప్రసాదించాడో దాని ప్రకారం, అంటే సరిగ్గా సమతూకం గల (Well balanced) ఏ జీవన వ్యవస్థను వారికి సూచించాడో దాని ప్రకారం, సామాజిక న్యాయాన్ని (Social Justice) నెలకొల్పాలి. మరో చోట ఇలా బోధించడం జరిగింది:

వీరికి మేము భువిలో అధికారం కట్టబెట్టినట్లయితే వీరు నమాజ్ స్థాపిస్తారు, జకాత్ చెల్లిస్తారు, ప్రసిద్ధ సదాచారాలను ఆదేశిస్తారు, దురాచారాలను నిషేధిస్తారు. (అల్ హజ్జ్ : 41)

మరోచోట:

ఇప్పుడు ప్రపంచంలో శ్రేష్ఠమయిన సముదాయం మీదే. మిమ్మల్ని మానవుల మార్గబోధనకు, సంస్కరణకు లోకంలో ప్రవేశబెట్టడం జరిగింది. మీరు సదాచారాన్ని ఆదేశిస్తారు, దురాచారాన్ని నిరోధిస్తారు, దైవాన్ని విశ్వసిస్తారు. (ఆలి ఇమ్రాన్ : 110)

ఈ ఆయత్‌లను గమనిస్తే స్పష్టమయ్యేదేమిటంటే, దివ్యఖుర్‌ఆన్ ఏ రాజ్యస్వరూపాన్ని సూచిస్తుందో, దాని లక్ష్యం కేవలం నకారాత్మకమయింది (Negative) కాదు. దానికి సకారాత్మకమయిన (Positive) లక్ష్యం ఉంది. ప్రజలు ఒకరిపైనొకరు అత్యాచారం చేసుకోకుండా ఆపడం, వారి స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలను కాపాడటం, దేశాన్ని విదేశీ దాడుల నుండి రక్షించడం మాత్రమే దాని ఉద్దేశ్యాలు కావు. నిజానికి సామాజిక న్యాయానికి సంబంధించిన సమతూకం గల ఏ వ్యవస్థనయితే దైవగ్రంథం సూచిస్తుందో దాన్ని నెలకొల్పడం; దైవం తన స్పష్టమయిన ప్రబోధాల్లో పేర్కొన్న చెడును దాని సకల రూపాలను రూపుమాపడం, మంచికి సంబంధించిన విధానా లన్నింటినీ నెలకొల్పడం దాని లక్ష్యం. ఈ కార్యంలో సమయానుకూలంగా రాజకీయ శక్తిని సయితం వినియోగించడం జరుగుతుంది. ప్రచార ప్రబోధాలను కూడా అవలంబించడం జరుగుతుంది. బోధన శిక్షణల మార్గాలను సయితం అనుసరించడం జరుగుతుంది. సామూహిక ప్రభావం, ప్రజాభిప్రాయాల ఒత్తిడిని వినియోగించడం కూడా జరుగుతుంది.

సర్వవ్యాపకమయిన పరిపాలన

ఇలాంటి రాజ్యం తన కార్యపరిధిని పరిమితం చేసుకోవడం సాధ్యపడదు. ఇది సర్వవ్యాపకమయిన రాజ్యాధికారం. దీని కార్యపరిధి మానవ జీవితం మొత్తాన ఆవరించి ఉంటుంది. ఇది నాగరికతకు చెందిన ప్రతి విభాగాన్ని తన ప్రత్యేక నైతిక దృక్పథం, తన ప్రత్యేక సంస్కరణా కార్యక్రమం

ప్రకారం మలచాలని అభిలషిస్తుంది. దీని సమక్షంలో ఏ వ్యక్తీ తన ఏ వ్యవహారాన్నీ తన వ్యక్తిగత (Private) విషయమని చెప్పలేడు. ఈ విధంగా ఈ రాజ్యం కొంత వరకు కమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వాలతో పోలిక కలిగివుంటుంది. అయితే కాస్త వివరంగా పరికిస్తే దీని ఏకసత్తాక వ్యవస్థలో నేటి ఏకసత్తాక Totalitarian, నియంతృత్వ Authoritarian ప్రభుత్వాల రంగు మాటవరస కయినా లేదు. ఇందులో వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ హరించబడదు. ఇందులో నిరంకుశత్వమూ Dictatorship లేదు. ఇస్లామీయ ప్రభుత్వ వ్యవస్థలో ఏర్పరచబడిన పరిపూర్ణమయిన సమతూకాన్ని, సమతను, సత్యాసత్యాల మధ్య గీసిన అతి నాజూకు సరిహద్దుల్ని చూసి బుద్ధిగల ఏ వ్యక్తి అయినా ప్రభావితుడవుతాడు. అలాంటి మధ్యస్థ వ్యవస్థను వాస్తవానికి, సర్వో పరిజ్ఞాని, అపూర్వ వివేచనాపరుడయిన దైవం మాత్రమే తయారు చెయ్యగలడని సాక్ష్యం పలుకుతాడు.

సైద్ధాంతిక పార్టీ రాజ్యం

ఇస్లామీయ రాజ్య సంవిధానాన్నీ, దాని లక్ష్యాన్ని, దాని సంస్కరణాత్మక స్వరూపాన్ని పరిశీలించిన తరువాత మరో విషయం విశదమవుతుంది. ఏమిటంటే, ఈ ప్రభుత్వాన్ని నడపగలగటం అనేది కేవలం దీని సంవిధానాన్ని విశ్వసించేవారు, అది సూచించే లక్ష్యాన్ని తమ జీవిత లక్ష్యంగా భావించేవారి వల్లనే సాధ్యం. ఇంకా వారు, అది ప్రతిపాదించిన సంస్కరణా కార్యక్రమాన్ని పూర్తిగా ఒప్పుకోవడమేకాక, అందులో గట్టి నమ్మకం కలిగి వుండటమేకాక, దాని ఉద్దేశాన్ని, దాని వివరాలను బాగా ఆకళింపు చేసుకున్న వారయి ఉండాలి అన్న విషయమూ ద్యోతకమవుతుంది.

ఈ సందర్భంలో ఇస్లామ్ ఎలాంటి భౌగోళికమయిన, వర్ణపరమయిన, భాషాపరమయిన షరతును పెట్టలేదు. అది మానవులందరి సమక్షంలో తన సంవిధానాన్ని, తన ధ్యేయాన్ని, తన సంస్కరణా కార్యక్రమాన్ని సమర్పిస్తుంది. దీన్ని ఎవరు స్వీకరించినా- వారు ఏ వంశం, ఏ దేశం, ఏ జాతికి చెందినవారయినా సరే- వారు ఈ రాజ్యాన్ని నడపడానికి ఉనికిలోకి వచ్చిన పార్టీలో చేరిపోవచ్చు. కాని ఎవరయితే దాన్ని స్వీకరించరో అలాంటివారు ఈ రాజ్యపు కార్యకలాపాల్లో జోక్యం చేసుకోలేరు. అలాంటివారు రాజ్యంలో జిమ్మీలు Subjects గా మాత్రం నివసించగలరు.

అలాంటి జిమ్మీల కొరకు ఇస్లామీయ శాసనాంగంలో నిర్ణీత హక్కులు, రాయితీలున్నాయి. ఇలాంటివారి ధనమాన ప్రాణాల రక్షణకు అన్ని ఏర్పాట్లూ చెయ్యబడతాయి. అయితే ఇంతకు ప్రభుత్వ నిర్వహణలో వారికి భాగస్వామ్య స్థాయిని మాత్రం ఇవ్వడం జరగదు. ఎందువల్లనంటే, ఇది ఓ ప్రత్యేక దృక్పథం గల పార్టీకి సంబంధించిన రాజ్యం. ఈ సందర్భం లోనూ ఇస్లామీయ రాజ్యం, కమ్యూనిస్టు రాజ్యంలో కొంత సారూప్యత గోచరిస్తుంది. కాని ఇతర దృక్పథాలుగల వారి పట్ల కమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వం వ్యవహరించే తీరుకు ఇస్లామీయ ప్రభుత్వం అవలంబించే వైఖరికి ఏ మాత్రం పొంతన లేదు.

కమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వం మాదిరిగా ఆధిక్యత, అధికారాలు ప్రాప్తంకాగానే తన సంస్కృతీ నాగరికతల సిద్ధాంతాలను ఇతరులపై బలవంతాన రుద్దే విధానం ఇస్లామ్‌లో లేదు. ఆస్తులు జప్తు చేసుకుని, రక్తపుటేరులు ప్రవహింప జేసి, వేలాది, లక్షలాది మనుషుల్ని పట్టి భూలోక నరకమయిన సైబీరియా వైపునకు మూటకట్టి పంపే విధానం ఇక్కడ కానరాదు.

ముస్లిమేతరుల కొరకు ఇస్లామ్ తన రాజ్యపరిధిలో అవలంబించిన ఉదార వైఖరి అపూర్వమయినది. ఈ సందర్భంలో న్యాయాన్యాయాల మధ్య, సత్యాసత్యాల మధ్య విచక్షణ రేఖను ఇస్లామ్ సూచించిన తీరును గమనిస్తే న్యాయశీలుడయిన ఏ వ్యక్తి అయినా ఒక్క చూపులోనే ఈ వ్యత్యాసాన్ని గ్రహించగలడు. దైవం పంపగా వచ్చిన సంస్కర్తలు ఏ విధంగా కృషి చేస్తారో, వారు పనిచేసే తీరు ఎలా ఉంటుందో, తామయి సంస్కర్తలుగా భువిలో నిలిచే కృత్రిమ సంస్కర్తల పని తీరు ఎలా ఉంటుందో ప్రస్ఫుటంగా బోధపడుతుంది.

ప్రాతినిధ్యపు సిద్ధాంతం

ఇప్పుడు ఇస్లామీయ రాజ్య నిర్మాణం, దాని నిర్మాణ విధానాన్ని కాస్త వివరిస్తాను. ఇస్లామ్‌లో అసలు అధికారం దైవానికే చెందుతుందని ముందే తెలుపడం జరిగింది. ఈ మౌలిక సూత్రాన్ని గుర్తుంచుకుని, ప్రపంచంలో దేవుని శాసనాన్ని అమలుజరపడానికి లేచినవారి స్థితిగతులు ఎలా ఉండాలి అన్న ప్రశ్నను పరిశీలించాలి. ఆ వ్యక్తులు అసలు అధికారికి

ఉప అధికారులుగా ఉండాలని మన మస్తిష్కమే ఎలుగెత్తి పలుకుతుంది. ఇస్లామ్ వారికి సరిగ్గా ఈ స్థానమే ఇచ్చింది. దివ్యఖుర్‌ఆన్ అంటుంది:

> **మీలో ఎవరయితే విశ్వసించారో, సదాచరణ చేశారో వారికి అల్లాహ్ వాగ్దానం చేశాడు. వారికి పూర్వం గతించిన జనుల్ని ప్రతినిధులుగా చేసినట్లే, వారినీ భూమిపైన తనకు ఖలీఫా (ప్రతినిధులు)లుగా నియమిస్తాడు. (అన్ నూర్ : 55)**

ఈ ఆయత్ ఇస్లామ్ సూచించే రాజ్య దృక్పథాన్ని (Theory of State) స్పష్టంగా విశదీకరిస్తోంది. ఇందులో రెండు మౌలికమయిన అంశాలున్నాయి.

మొదటి అంశం ఏమిటంటే- ఇస్లామ్, ప్రభుసత్తా అన్న పదానికి బదులు ప్రాతినిధ్యం (Vicegerency) అనే పదాన్ని ప్రయోగిస్తుంది. ఈ దృక్పథం ప్రకారం అధికారం, ఆధిపత్యం అల్లాహ్‌కు చెందుతుంది గనుక ఇస్లామీయ సంవిధానం ప్రకారం ప్రపంచంలో పరిపాలనా అధికారం చేపట్టిన వాడు నిజ సార్వభౌమునికి 'ప్రతినిధి' అవడం అనివార్యం. అతడు కేవలం తనకు అప్పగించబడిన అధికారాల(Delegated Powers)ను మాత్రమే వినియోగించుకోగల అధికారం కలిగివుంటాడు.

రెండో ముఖ్యమయిన విషయం ఏమిటంటే, ఈ ఆయత్‌లో 'ప్రతినిధి'గా నియమించే వాగ్దానం విశ్వసించినవారందరికీ చెయ్యడం జరిగింది- వీరిలో నుండి ఏ ఒక్కరికో లేక ఏ కొందరికో ప్రతినిధిగా చేసే వాగ్దానం జరగలేదు. దీనివల్ల తేలేదేమంటే, విశ్వసించినవారంతా ఈ ప్రాతినిధ్యపు సత్తా కలిగివున్నారు. విశ్వసించినవారికి దైవం తరఫున అనుగ్రహించబడిన ఈ ప్రాతినిధ్యం, సర్వసామాన్యమయిన ప్రాతినిధ్యం (Popular Vicegerency). ఇది ఒక్క వ్యక్తికో లేక ఒక వంశానికో లేక ఒక వర్ణానికో, ఒక వర్గానికో ప్రత్యేకం కాదు. ప్రతి విశ్వసించిన వ్యక్తి తన స్థానంలో దేవుని ప్రతినిధియే. ప్రతినిధి అయిన పరిస్థితిలో ఒక్కో వ్యక్తిపైనా దైవం ఎదుట జవాబు చెప్పుకునే బాధ్యత ఉంది.

"మీలో ప్రతి వ్యక్తీ కాపలాదారుడే. అతన్ని తన కాపుదలలో ఉన్నవారిని గురించి అడగటం జరుగుతుంది" అన్నది ప్రవక్త మహనీయులు(స) ప్రబోధిం

చిన ప్రముఖ హదీసు. దీని దృష్ట్యా ఓ ప్రతినిధి మరో ప్రతినిధి సమక్షంలో ఏ రూపంలోనూ తక్కువవాడు కాడు.

ఇస్లామీయ ప్రజాస్వామ్యం

ఇదీ ఇస్లామీయ ప్రజాస్వామ్యానికి అసలు ప్రాతిపదిక. ప్రజా ప్రాతినిధ్యం (Popular Vicegerency) లోని అసలు భావనలు విశ్లేషిస్తే దిగువ విషయాలు వెల్లడవుతాయి:

(1) ప్రతి వ్యక్తీ ప్రతినిధే, ప్రాతినిధ్యంలో సమానంగా భాగం గలవాడయినవాడే. అలాంటి వ్యక్తులతో ఏర్పడిన సమాజంలో మనుషుల్ని వర్గాలుగా విభజించడం, జన్మ రీత్యా లేదా సామాజికంగా వివక్షత చూపడం అనే విషయం దారిచేసుకోజాలదు. ఇందులో వ్యక్తులందరికీ సమాన స్థానం, సమాన స్థాయి ఉంటుంది. గొప్పదనం ఏదయినా ఉంటే అది కేవలం వ్యక్తిగత సామర్థ్యం, స్వభావ స్వరూపాల దృష్ట్యా మాత్రమే ఉంటుంది. ఈ విషయాన్నే ప్రవక్తశ్రీ (స) మాటిమాటికీ విశదంగా వివరించారు:

"ఎవరికీ ఎవరిపై ఆధిక్యత లేదు. ఒకవేళ ఏదయినా ఉందంటే అది కేవలం ధర్మజ్ఞానం, ధర్మావలంబన, ధర్మనిష్ఠ ఆధారంగానే ఉంటుంది. మానవులందరూ ఆదమ్ సంతతివారే. ఆదమ్ మన్నుతో సృజించబడ్డారు. ఏ అరబ్బు వ్యక్తికయినా అరబ్బేతరునిపైగాని; అరబ్బేతరునికి అరబ్బుపైగాని ఆధిక్యత లేదు. తెల్లవానికి నల్లవానిపైగాని, నల్లవానికి తెల్లవానిపైగాని ఆధిక్యత లేదు. ఆధిక్యత ఏదయినా ఉంటే అది కేవలం భయభక్తుల ఆధారంగానే ఉంటుంది."

మక్కా విజయం తరువాత అరేబియా అంతా ఇస్లామీయ రాజ్య పరిధిలోకి వచ్చి చేరినప్పుడు ప్రవక్త మహనీయులు(స) అరేబియాలో బ్రాహ్మణత్వం చలాయించే తన సొంత కుటుంబాన్ని సంబోధించి ఇలా అన్నారు:

"ఖురైష్ ప్రజలారా! అల్లాహ్ మీ అజ్ఞానకాలపు అహంభావాన్ని, తాత ముత్తాతల పట్ల పూజాభావాన్ని దూరం చేసివేశాడు. ప్రజలారా! మీరంతా ఆదమ్ సంతానం. ఆదమ్ మన్నుతో సృజించబడ్డారు. వంశపు గర్వం నీచమయింది. అరబ్బుకు అరబ్బేతరునిపైగాని, అరబ్బేతరునికి అరబ్బుపైగాని ఎలాంటి గొప్పదనం లేదు. మీలో అత్యధికంగా భయభక్తులుగలవాడే ఆదరణీయుడు."

(2) ఇలాంటి సమాజంలో ఏ వ్యక్తికీ, వ్యక్తుల ఏ సమూహానికీ వారి పుట్టుక, వారి సామాజిక స్థాయి (Social Status) వారి వృత్తి ఏదీ, వారి శక్తిసామర్థ్యాల, ప్రగతీవికాసాల మార్గంలో వారి వ్యక్తిత్వపు వికాసంలో అనర్హతలు (Disabilities)గా అడ్డు రాకూడదు. ప్రతి వ్యక్తికి సమాజంలోని ఇతర వ్యక్తుల మాదిరిగా అభివృద్ధి పొందే సమానావ కాశాలు లభించాలి. అతడూ తన శక్తిసామర్థ్యాల కనుగుణంగా వృద్ధిచెందుతూ, ఇతరులూ ఇలా వృద్ధిచెందడంలో అవరోధంగా నిలువకుండా ఉండాలి. వృద్ధి పొందగలిగినంత వరకు, వృద్ధిని పొందడానికి అందరికొరకూ మార్గాలు తెరవబడి ఉండాలి. ఈ అవకాశాలు ఇస్లామీయ వ్యవస్థలో పరిపూర్ణ స్థాయిలో ఉంటాయి. లోగడ బానిసలుగా, బానిస పుత్రులుగా ఉన్నవారు, సేనా నాయ కులుగా, రాష్ట్రాల గవర్నర్లుగా నియమించబడ్డారు. గొప్ప గొప్ప ఉన్నత వంశాల పెద్దలు వారి క్రింద పనిచేశారు. చర్మకారులు చెప్పులు కుడుతూ కుడుతూనే లేచి నాయకత్వపు పీఠాలపై ఎక్కి కూర్చున్నారు. సాలెవాళ్ళు, బట్టల వ్యాపారులు న్యాయనిర్ణేతలుగా, న్యాయాధిపతులుగా, షరీఅత్ వేత్తలుగా రూపొందారు. నేడు వారి పేర్లు ఇస్లామ్‌కు చెందిన మహనీయుల జాబితాలో ఉన్నాయి. హదీసులో ఉంది: "ఒక నీగ్రోవాడయినా మీ నాయకు డయితే అతని మాట వినండి, అతనికి విధేయత చూపండి."

(3) ఇలాంటి సమాజంలో ఒక వ్యక్తి లేక ఒక వర్గానికి (Group) నియంతృత్వం అబ్బే అవకాశమే లేదు. ఎందువల్లనంటే ఇక్కడ ప్రతి వ్యక్తీ ప్రతినిధియే. ఏ వ్యక్తికయినా, ఏ వర్గానికయినా సాధారణ ముస్లిముల నుండి వారి ప్రాతినిధ్యాన్ని కాజేసి, తానే స్వయంగా నిరంకుశ ప్రభువుగా తయారయ్యే ఎలాంటి హక్కూ లేదు. ఇక్కడ పాలనాధికారం అప్పజెప్పబడిన వ్యక్తి స్థితి ఏమిటంటే, ముస్లిములందరు, శాస్త్రీయ భాషలో ప్రతినిధులందరు, తమ సంతోషంతో తమ ప్రాతినిధ్యాన్ని, నిర్వహణా లక్ష్యంతో ఆ వ్యక్తిత్వంలో కేంద్రీకృతం (Concentrate) చేస్తారు. అతడు ఒక వైపున దైవం సమక్షంలో బాధ్యుడయివుంటే, మరో వైపున తనకు ప్రాతినిధ్యం అప్పజెప్పిన సామాన్య ప్రతినిధుల సమక్షంలోనూ జవాబుదారుడు. అతడు ఒకవేళ బాధ్యతారహితు డయిన నిరంకుశ పరిపాలకుడు (Dictator)గా మారితే అతడు ప్రతినిధి

(ఖలీఫా)గా కాక నమ్మకద్రోహిగా రూపొందాడన్న మాట. ఎందుకంటే నియంతృత్వం అన్నది ప్రజాప్రాతినిధ్యానికి వ్యతిరేకం.

ఇస్లామీయ ప్రభుత్వం ఓ విధంగా ఏకసత్తాక ప్రభుత్వం అన్న విషయం, ప్రజాజీవితంలోని సకల రంగాలపై దాని పరిధి విస్తరించి ఉంది అన్న విషయమూ యదార్థమే. కాని ఈ ఏకసత్తాక, సర్వవ్యాపక గుణానికి మూలకారణం దైవ శాసనం సర్వవ్యాపకమవడమే. ఈ శాసనాన్నే ఇస్లామీయ పరిపాలకులు అమలుపరుస్తారు. జీవితపు ప్రతి రంగానికీ దైవం ప్రసాదించిన మార్గదర్శకత్వంపైన సర్వవ్యాపక గుణంతోనే అమలుజరపడం సాధ్యం. ఈ మార్గదర్శకత్వాన్ని కాదని ఇస్లామీయ పాలకుడు స్వయంగా సైనిక (కట్టుదిట్టమయిన) ఆదేశాలు (Regimentation) తయారుచేసే పాలసీని అవలంబించలేడు. అతడు మనుషుల్ని, ఫలానా వృత్తి చెయ్యాలని, ఫలానా వృత్తి చెయ్యరాదని బలవంతపెట్టలేడు; ఫలానా పని నేర్చుకోవచ్చని, ఫలానా పని నేర్చుకోరాదని శాసించలేడు; తమ సంతానానికి ఫలానా విద్యను గరపాలని, ఫలానా విద్య గరపరాదని ఆదేశించలేడు. రష్యా లోను, జర్మనీ, ఇటలీలలోను నియంతలు తమ హస్తగతం చేసుకున్న అధి కారాలను లేక అతాతుర్క్ టర్కీలో వినియోగించిన అధికారాలను, ఇస్లామీయ దేశాధినేత అయిన "అమీర్"కు ప్రసాదించలేదు ఇస్లామ్.

పైగా ఓ ముఖ్యాంశం ఏమిటంటే, ఇస్లామ్‌లో ప్రతి వ్యక్తికీ వ్యక్తి గతంగా దైవం సమక్షంలో జవాబుదారీతనం (Personal responsibility) ఉంది. ఇందులో మరే ఇతర వ్యక్తి అతనితోపాటు సహవర్తి కాలేడు. అందు వల్ల ఈ చట్టపు పరిధులలో అతనికి పూర్తిగా స్వేచ్ఛ అవసరం- తాను కోరిన మార్గం అవలంబించడానికి, తన ప్రవృత్తి కాంక్షించిన వైపు తన శక్తుల్ని వినియో గించి వికాసమొందడానికి. ఒకవేళ అమీర్ (పరిపాలకుడు, పరిపాలనా వ్యవస్థ) అతని మార్గంలో అవరోధాలు సృష్టిస్తే అతడే స్వయంగా దైవం సమక్షంలో పట్టుబడతాడు. అందువల్లనే ప్రవక్తశ్రీ (స) లేక సన్మార్గ గాములయిన ఆయన ఖలీఫాల పరిపాలనలో సైనిక (కట్టడి చేసే) ఆదేశాలు తయారుచేసే పద్ధతి కానరాదు.

(4) ఇలాంటి సమాజంలో బుద్ధి, ప్రాజ్ఞతలుగల ప్రతి ముస్లిమ్ స్త్రీ పురుషులకు ఓటు వేసే హక్కు ఉండాలి. ఎందుకంటే అతనికి ఖిలాఫత్ (ప్రాతినిధ్యపు) హక్కు ఉంది. దైవం ఈ ప్రాతినిధ్యానికి ఏ సామర్థ్యాన్నీ లేక ఏ సంపాదననూ ప్రమాణంగా, షరతుగా నియమించలేదు. కేవలం విశ్వాసం, సదాచరణనే ప్రమాణాలుగా నియమించడం జరిగింది. కనుక ఓటు వెయ్యడంలో ప్రతి ముస్లిమ్ ఇతర ముస్లిములతోబాటు సమాన హక్కును కలిగివుంటాడు.

వ్యక్తి, సమాజాల మధ్య సమతూకం

ఒక వైపున ఇస్లామ్ ఈ విధంగా పరిపూర్ణమయిన ప్రజాస్వామ్యాన్ని స్థాపించింది. మరో వైపున సామూహిక భావనను వ్యతిరేకించే వ్యక్తి తత్వాన్ని అరికట్టేందుకు కృషి చేసింది. ఇక్కడ వ్యక్తి, సమాజం- రెంటికీ సంబంధాన్ని ఏర్పరిచేటప్పుడు రెంటి మధ్య సమతూకాన్ని ఏర్పరచడం జరిగింది. మానవ వ్యక్తిత్వం, కమ్యూనిజం, సోషలిజంలోలా సామాజిక వ్యవస్థలో అంతర్థాన మయిపోకుండా చూడటం జరిగింది. అలాగే వ్యక్తి తన హద్దుల్ని దాటి పాశ్చాత్య ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థలోలా సమాజానికి హానికరంగా పరిణమించ కుండా జాగ్రత్త వహించడం కూడా జరిగింది.

ఇస్లామ్ ప్రకారం సమాజ లక్ష్యమే మనిషి జీవన లక్ష్యం- అంటే దైవశాసనాలకనుగుణంగా అమలుజరిపించడం, తద్వారా దైవ ప్రసన్నత పొందటం. పైగా ఇస్లామ్‌లో వ్యక్తి హక్కుల్ని పూర్తిగా రక్షించడంతోపాటు అతనికి సమాజం పట్ల ప్రత్యేక విధులు కూడా విధించబడ్డాయి. ఈ విధంగా వ్యక్తి తత్వం, సామూహిక తత్వాల మధ్య సామరస్యం ఏర్పడింది. ఇందులో వ్యక్తికి తన శక్తిసామర్థ్యాలను పెంపొందించుకునేందుకు అవకాశాలన్నీ దొరుకు తాయి. ఇలా వృద్ధి చెందిన వ్యక్తి తన శక్తిసామర్థ్యాల ద్వారా సామూహిక సంక్షేమంలో సయితం సహాయకుడు కాగలుగుతాడు. ఇదంతా వేరుగా ప్రత్యేకంగా చర్చించవలసిన విషయం. ఇప్పుడు దానికి అవకాశం లేదు. ఈ విషయాన్ని ఇక్కడ ప్రస్తావించడానికి కారణం కేవలం ఇస్లామీయ ప్రజా స్వామ్యం పట్ల జనించే అపార్థాలను తొలగించడం మాత్రమే.

ఇస్లామీయ ప్రభుత్వ స్థాపన

ప్రజాప్రాతినిధ్యపు భావనను విశ్లేషించడం జరిగింది. దాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని, ఇస్లామీయ రాజ్యంలో "ఇమామ్" లేక "అమీర్" లేక "రాష్ట్రపతి" స్థానం ఏమిటో బోధపడి ఉంటుంది. సాధారణంగా ముస్లిములకు లభించి ఉన్న ప్రాతినిధ్యపు హక్కును, దాని అధికారాలను, వారు తమలో నుండి ఓ ఉత్తమ వ్యక్తిని ఎన్నుకుని అతనికి అమానతుగా అప్పగిస్తారు. ఆ వ్యక్తిని 'ఖలీఫా'గా పిలుస్తారంటే ఆయన ఒక్కడే ఖలీఫా అని మాత్రం భావం కాదు. దాని భావమేమంటే, సామాన్య ముస్లిములందరి ప్రాతినిధ్యం (ఖిలాఫత్) ఆయన వ్యక్తిత్వంలో కేంద్రీకృతమయి ఉంది అన్నది మాత్రమే.

ఆ ప్రభుత్వ విధానంలోని కొన్ని ప్రముఖమయిన వివరాలను ఇప్పుడు పేర్కొంటాను. తద్వారా దాని స్వరూపం సంక్షిప్తంగా ప్రత్యక్షమవగలదు.

(1) 'అమీర్' (నాయకుడు)ని ఎన్నుకోవడం అన్నది, "మీలో ఎవరయితే అత్యధికంగా భయభక్తులు కలవాడో అతడే మీలో అత్యధికంగా ఆదరణీయుడు" అన్న సిద్ధాంతం ప్రకారం జరుగుతుంది. అంటే ఒక వ్యక్తిని ఖలీఫాగా ఎన్నుకునేటప్పుడు కేవలం అతడు విద్యావిజ్ఞానాల దృష్ట్యా, పరిపాలనా దక్షత దృష్ట్యా ఎలాంటివాడని మాత్రమే చూడటం జరగదు. దానికి బదులు, అతడు భయభక్తుల దృష్ట్యా విశ్వసనీయుడేనా కాదా అని అత్యధికంగా పరిశీలించడం జరుగుతుంది. అంటే ముస్లిమ్ ప్రజాసామాన్యం ఎవరి స్వరూప స్వభావాలనయితే అత్యధికంగా విశ్వసిస్తారో అతన్నే ఈ పదవి కొరకు ఎన్నుకోవడం జరుగుతుంది. అతడు ఎన్నుకోబడిన తరువాత ఇక అన్ని పరిపాలనాధికారాలు అతనికే సంక్రమిస్తాయి. అతన్ని పూర్తిగా నమ్మడం జరుగుతుంది. అతడు దైవం, దైవ సందేశహరుల శాసనాన్ని అనుసరించినంత వరకు అతని ఆజ్ఞల్ని పూర్తిగా పాలించడం జరుగుతుంది.

(2) అమీర్ విమర్శకు అతీతుడు కాడు. ప్రతి సామాన్య మనిషి అతని ప్రజాకార్యకలాపాలనే కాదు, అతని అంతరంగ, వ్యక్తిగత విషయాలను సయితం విమర్శించే హక్కును కలిగి ఉంటాడు. అతన్ని పదవీచ్యుతునిగా చెయ్యడం సాధ్యమే. చట్టం దృష్టిలో అతని స్థితి ఓ సామాన్య పౌరునిలాంటిదే.

అతనికి ప్రతికూలంగా న్యాయస్థానంలో వ్యాజ్యం వెయ్యడం సాధ్యమే. అతని పట్ల న్యాయస్థానంలో ఏ విధమయిన వివక్షత, ప్రత్యేకత చూపడం జరగదు.

(3) అమీర్ సదా సలహాల ద్వారానే పనులు నెరవేర్చాలి. సలహా మండలి ముస్లిమ్ ప్రజాసామాన్య విశ్వాసాన్ని చూరగొని ఉండాలి. ఈ మండలిని ముస్లిముల ఓట్ల ద్వారా ఎన్నుకోవడం కూడా షరీఅత్ సమ్మత మయిన విషయమే. ఇలాంటి దృష్టాంతం సన్మార్గగాములయిన ఖలీఫాల కాలంలో కానరాదు. అయినా ఈ పద్ధతికి షరీఅత్‌లో ఎలాంటి అవరోధం లేదు.

(4) సాధారణంగా సలహామండలి నిర్ణయాలు మెజారిటీ అభిప్రాయం ప్రకారం జరుగుతాయి. కాని ఇస్లామ్ కేవలం మెజారిటీని లేక అధిక సంఖ్యా బలాన్ని సత్యానికి ప్రమాణంగా ఒప్పుకోదు. "చెప్పు, మంచి-చెడు రెండూ సమానం కాజాలవు- చెడు అన్నది అత్యధికంగా ఉండటం నీకు ఎంతగా ఆకర్షించినప్పటికీ!" ఇస్లామ్ దృష్టిలో ఒక వ్యక్తి అభిప్రాయం, మొత్తం 'మండలి' అభిప్రాయానికి భిన్నంగా ఉన్నా సత్యమయింది కావడం సంభవమే. ఇలాంటి పరిస్థితిలో ఆ అభిప్రాయాన్ని కేవలం ఓ పెద్ద గుంపు దాని వెనక లేకపోవడం చేత తిరస్కరించడానికి ఏ ఆధారమూ లేదు. కనుక అధిక సంఖ్యాకులతో ఏకీభవించడానికయినా లేక మొత్తం మండలిని వ్యతిరేకించి తన అభిప్రాయం ప్రకారమే నిర్ణయం గైకొనడానికయినా అమీర్‌కు అధికారం ఉంది. కాని ఎల్లవేళలా ప్రజాసామాన్యం గమనించేదేమంటే, తమ నాయకుడు తన ఈ విస్తృత అధికారాలను భయభక్తులతో, దైవభీతితో వినియోగిస్తున్నాడా? లేక తన మనోకాంక్షల తృప్తి కోసం వినియోగిస్తున్నాడా? అన్న విషయం. అతడు మనోకాంక్షలకు దాసోహమయినట్లు ప్రజాసామాన్యం గమనిస్తే ప్రజాభిప్రాయమే అలాంటి అమీర్‌ను గద్దె దింపివెయ్యగలదు కూడా.

రాజ్య నిర్మాణం

(5) అమీర్ పదవికయినా, సలహామండలి సభ్యత్వానికయినా లేదా మరే బాధ్యతాయుతమయిన హోదాకయినా, దాని కొరకు తనను తాను అభ్యర్థిగా ముందుంచే (ఆ హోదాను ఆశించే) వ్యక్తిని లేక మరేవిధంగానయినా

దాని కొరకు ప్రయత్నించే వ్యక్తిని ఎన్నుకోవడం జరగదు. ఇస్లామ్‌లో అభ్యర్థిత్వం (Candidature), ఎన్నికల ప్రచారోద్యమం లాంటివాటికి ఏ విధమయిన స్థానం లేదు. ప్రవక్త మహనీయులు (స) స్పష్టంగా బోధించారు: హోదాను ఆశించే "అభ్యర్థి"కి ఎలాంటి పదవినివ్వరాదని, ఇస్లామీయ ఆలోచనావిధానం ఒక్కో పదవికి ఇద్దరేసి, ముగ్గురేసి, నలుగురేసి అభ్యర్థులు నిలబడే ఆలోచనను సయితం అసహ్యించుకుంటుంది. అభ్యర్థులు పరస్పరం ఒకరిపై మరొకరు పోస్టర్ల దుమారం లేపడం, ఒకరికి వ్యతిరేకంగా మరొకరు బహిరంగ సమావేశాలు జరపడం, పత్రికా ప్రకటనలు చేసుకోవడం, ఓటర్లను పలు విధాలుగా మోసపుచ్చడం, భోజన సదుపాయాలు సంతర్పణలు జరపడం, మోటారు వాహనాలు పందెంలో మాదిరిగా పరుగులెత్తడం- ఏ అభ్యర్థులయితే అబద్ధాలాడటంలో, మోసం చెయ్యడంలో, ధనం క్రుమ్మరించడంలో అగ్రగణ్యులో వారు నెగ్గుకుపోవడం- ఇదంతా ఇస్లామ్ పరమ అసహ్యంగా పరిగణిస్తుంది. ఇది షైతాన్ సృష్టించిన ప్రజాస్వామ్యం లోని దౌర్జన్యపు విధానాలు. వీటిలోని ఏ విధానమయినా అత్యంత స్వల్ప పరిమాణంలోనయినా సరే ఇస్లామీయ రాజ్యంలో సంభవించినట్లయితే అలా చేసిన వ్యక్తులు "ఖిలాఫత్" ఏర్పరచిన సలహామండలిలో సభ్యులుగా ఎన్నికయిపోవడం అలా ఉంచి ఇలాంటివారికి న్యాయాధిపతి ఎదుట నిలబెట్టి శిక్ష ఇప్పించడం జరుగుతుంది.

(6) ఇస్లామీయ సలహామండలిలో ముఠాతత్వం ఏర్పడటానికి ఆస్కారముండదు. ప్రతి వ్యక్తీ స్వతంత్ర ప్రతిపత్తి కలిగివుంటాడు. "సత్యం" అని తలచిన రీతిలో తన అభిప్రాయాన్ని వెల్లడిస్తాడు. మీరు ఎటువంటి పరిస్థితిలోనూ మీ పక్షానికి మద్దతునివ్వాలన్న రూలు లేదు. మీ పక్షం సత్యం, ధర్మాల ప్రకారం అనుసరిస్తున్నా, అధర్మ రీతిలో వ్యవహరిస్తున్నా దాన్నే సమర్థించాలన్నదానికి అవకాశం లేదు. నేడు ఒక విషయంలో ఒకరి అభిప్రాయాన్ని మీరు సత్యమయినదిగా, ధర్మమయినదిగా భావించి దాన్ని సమర్థించడం, రేపు మరో సమస్యలో అతని అభిప్రాయం మీ దృష్టిలో ధర్మసమ్మతం కాకపోతే దాని పట్ల విభేదించడం సంభవమే. ఇస్లామ్ కోరేది ఈ భావ స్వాతంత్ర్యమే.

(7) ఇస్లామ్‌లో న్యాయవ్యవస్థపైన పరిపాలనా వ్యవస్థ ప్రభావం పడకుండా దాన్ని పూర్తిగా స్వతంత్ర ప్రతిపత్తిగల వ్యవస్థగా వ్యవస్థీకరించడం జరిగింది. దైవాదేశాలను, దేవుని శాసనాంగాన్ని ఆయన దాసులయిన మానవుల విషయంలో అమలుపరచడమే న్యాయాధిపతి బాధ్యత. అతడు న్యాయపీఠంపై అమీర్ లేక ఖలీఫా నియమించిన ప్రతినిధిగా కాకుండా మహోన్నత ప్రభువయిన అల్లాహ్ ప్రతినిధిగా కూర్చుంటాడు. అందువల్ల న్యాయస్థానంలో అతని సమక్షంలో స్వయంగా ఖలీఫాకు కూడా ఎలాంటి ప్రాధాన్యత ఉండదు. తమ వ్యక్తిత్వం, తమ వంశం లేక తమ హోదాను పురస్కరించుకుని న్యాయాధిపతి ఎదుట హాజరుకావడం పట్ల వినాయింపు పొందడానికి ఎవరికీ హక్కు లేదు. ఒక సాధారణ కార్మికుడు, నిరుపేద కర్షకుడు, అనాధుడయిన భిక్షకుడు కూడా అత్యంత ఉన్నత వ్యక్తికి వ్యతిరేకంగా, చివరికి స్వయంగా ఖలీఫాకు వ్యతిరేకంగా న్యాయస్థానంలో దావా వేసే హక్కును కలిగి ఉంటాడు. దావా నిజమని రుజువయితే దైవ శాసనాన్ని ఓ సాధారణ ముస్లిమ్ పట్ల అమలుజరపడం ఎలా సాధ్యమో, అదే విధంగా ఖలీఫా యెడల కూడా అమలుజరిపే అధికారం న్యాయాధిపతికి ఉంటుంది. ఇలాగే స్వయంగా ఖలీఫాకు కూడా తన సొంత విషయాల్లో ఎవరిపట్లయినా ఏదయినా ఫిర్యాదుంటే దాన్ని తన పాలనాధికారాలను వినియోగించి పరిష్కరించుకునే హక్కు లేదు. అతడు చట్టం రీత్యా ఓ సాధారణ పౌరునిలా న్యాయస్థానం మెట్లెక్కడం అనివార్యం.

ఈ స్వల్పమయిన వ్యవధిలో ఇస్లామీయ రాజ్యానికి సంబంధించిన సవివరమయిన స్వరూపం మీ ముందు ఉంచడం సాధ్యపడదు. దాని మౌలిక స్వరూపాన్ని, ఆచరణా సంవిధానాన్ని పూర్తిగా అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రవక్త మహనీయులు (స), సన్మార్గగాములయిన ఖలీఫాల పరిపాలన నుండి దృష్టాంతాలను ఎత్తి చూపడం అవసరం. ఇప్పుడు ఆ అవకాశం నాకు లేదు. అయినప్పటికీ ఇస్లామీయ ప్రభుత్వ విధానాన్ని స్పష్టంగా చూపడానికి నేను విశదీకరించిన విషయాలు చాలా మట్టుకు దోహదపడతాయని నాకు నమ్మకముంది.

-: సమాప్తం :-